

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Karoliina Sorjonen

Miten Troye Sivanin musiikkivideot purkavat heteronormatiivisuutta

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuva ja televisio

Opinnäytetyö

12.4.2019

Tekijä Otsikko	Karoliina Sorjonen Miten Troye Sivanin musiikkivideot purkavat heteronormatiivisuutta
Sivumäärä Aika	37 sivua 12.4.2019
Tutkinto	Medianomi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Elokuva ja televisio
Suuntautumisvaihtoehto	Televisio- ja radiotuotanto
Ohjaaja	Lehtori Antti Pönni
<p>Oppinäytetyö tutkii, miten homoseksuaalisuus esitetään Troye Sivanin kolmessa musiikkivideossa. Työn tavoitteena on selvittää, toistavatko musiikkivideot mediassa vallitsevia homoseksuaalien stereotypioita ja onnistuvatko esitykset purkamaan heteronormatiivista homorepresentaatiota. Työ tutkii kolmea musiikkivideota My My My (2018), Bloom (2018) ja Lucky Strike (2019), jotka käsittelevät nuoria lähellä olevia teemoja kuten ihastuminen, intohimo ja neitsyyden menettäminen.</p> <p>Tutkimustyön teoriassa hyödynnetään Judith Butlerin queer-teoriaan sekä Leena-Maija Rosin tutkimuksia heteronormatiivisuudesta mediakuvastoissa. Lisäksi työssä eritellään heteronormatiivisia stereotyyppisiä, joiden avulla seksuaalivähemmistöjä representoidaan yksilönteisellä ja haitallisella tavalla. Musiikkivideoita analysoidaan käyttämällä Stuart Hallin kolme taktiikkaa, joilla stereotyyppisiä representaatioita voidaan purkaa mediaesityksissä.</p> <p>Tutkimuksessa käy ilmi, että Sivanin musiikkivideot onnistuvat pääasiassa välttämään stereotyyppisen seksuaalivähemmistöjen representoinnin käsitellessään ihmissuhteita, seksiä ja seksuaali-identiteettiä. Kuitenkin videoissa on edelleen läsnä maskuliinisen miesvartalon esineellistäminen, joka on yksi homoerotiikan vallitsevista stereotypioista. Tätä lukuun ottamatta musiikkivideot luovat moninaista kuvaa seksuaalisuudesta ja sukupuolesta, mikä ei rajoitu binääriseen ja kankeaan representaatioon.</p> <p>Erityisen taitavasti videoista Bloom käsittelee homomiesten neitsyyden menettämistä, joka on mediassa ja koulujen seksuaalikasvatuksessa edelleen tabu. Kaikki kolme musiikkivideota rakentaa Sivanin ympärille monenlaisia rooleja, kuten androgyyni, itsevarma, herkkä ja pervo homomies, ja näin antavat queer-nuorille uudenlaisia roolimalleja.</p> <p>Työn tavoitteena on käynnistää yhteiskunnallista keskustelua sekä näyttää positiivista esimerkkiä ohjaajille, jotka haluavat luoda moninaisia representaatioita sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä.</p>	
Avainsanat	Representaatio, musiikkivideo, queer, heteronormatiivisuus

Author(s) Title	Karoliina Sorjonen How Troye Sivan's music videos dismantle heteronormativity
Number of Pages Date	37 pages 12 April 2019
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Television and Film
Specialisation option	Television and radio production
Instructor	Lecturer Antti Pönni
<p>This final project investigates how homosexuality is represented in Troye Sivan's three music videos. The aim of this paper is to research whether the music videos repeat prevailing stereotypes of homosexuality and if they succeed in dismantling heteronormative gay representations. This thesis analyses music videos My My My (2018), Bloom (2018) and Lucky Strike (2019) which depict topics such as falling in love and losing one's virginity, themes that influence especially teenager viewers.</p> <p>The theory of this thesis is based on Judith Butler's queer-theory and Leena-Maija Rossi's studies on heteronormativity in the media imaginary. In addition, this paper specifies those heteronormative stereotypes which are used in representing sexual minorities in binary and harmful ways. The music videos are analysed using Stuart Hall's three tactics of dismantling stereotypical representations.</p> <p>This study indicates that Sivan's music videos mostly manage to avoid gay representation stereotypes when dealing with topics such as relationships, sex and sexual identity. However, the videos still objectify masculine male bodies which is a prevailing stereotype in the gay erotica. If this fact is excluded, the music videos represent gender and sexuality in diverse ways which were not limited by narrow stereotypes.</p> <p>Especially well did the video Bloom with its representation of gay men's virginity, a topic feared by the media and even sex education at schools. In all three music videos Sivan was represented as different characters like androgynous, self-confident, sensitive and kinky gay man and, therefore, the videos were able to provide diverse role models to young queer viewers.</p> <p>The aim of this thesis is to start social debate and show positive example to directors who are interested in creating diverse representation of both sexual minorities and gender minorities.</p>	
Keywords	Representation, music video, queer, heteronormativity

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Musiikkivideo	3
2.1	Yleistä	3
2.2	Lyhyt historia	3
2.3	Musiikkivideoiden kolme perustyyppiä	4
3	Representaatio	5
3.1	Stuart Hallin representaation teorit	5
3.2	Miten muuttaa representaatioita	7
3.2.1	Uudelleen merkityksellistäminen	7
3.2.2	Kielteisten kuvien korvaaminen myönteisillä	8
3.2.3	Representaation kääntäminen	8
4	Queer-teoria ja heteronormatiivisuus	9
4.1	Queer-teoria	9
4.2	Heteronormatiivisuuden käsite ja historia	10
4.3	Normatiivinen heteroseksuaalisuus	11
4.4	Heteronormatiivinen homorepresentaatio	12
4.5	Heteronormatiivisuus musiikkivideoissa	15
5	Troye Sivanin musiikkivideoanalyysi	16
5.1	Musiikkivideo My My My	17
5.1.1	Uudelleen merkityksellistäminen	17
5.1.2	Kielteisten kuvien korvaaminen myönteisillä	18
5.1.3	Representaation kääntäminen	20
5.2	Musiikkivideo Bloom	21
5.2.1	Uudelleen merkityksellistäminen	21
5.2.2	Kielteisten kuvien korvaaminen myönteisillä	23
5.2.3	Representaation kääntäminen	24
5.3	Musiikkivideo Lucky Strike	25
5.3.1	Uudelleen merkityksellistäminen	25
5.3.2	Kielteisten kuvien korvaaminen myönteisillä	27
6	Loppupäätelmät	28
7	Lähteet	33

1 Johdanto

Tutkin opinnäytetyössäni, miten Troye Sivanin musiikkivideoissa representoidaan homomiesten intiimiys, ihmissuhteet ja seksi. Vertasin representointia haitallisiin, yksilouteisiin ja heteronormatiivisiin stereotyypeihin, joilla homoutta toistetaan edelleen media-kuvastoissa. Opinnäytetyöni selvittää, pystyvätkö Sivanin musiikkivideot purkamaan stereotyypejä ja luomaan uudenlaista kuvaa homoseksuaalisuudesta nuorille musiikkivideoiden katsojille.

Medialla on valtava vaikutus siihen, miten ymmärrämme maailmaa. Se määrittelee mielikuviamme ihmisryhmistä ja siten myös sitä, miten kohtelemme muita ja tulemme kohdelluiksi. Representaatioiden kautta rakennamme minäkuvaamme, ja siksi esitykset ovat tärkeitä etenkin vähemmistöille. Vaikka seksuaalivähemmistöjen representaatiot ovat lisääntyneet tällä vuosikymmenellä huomattavasti elokuvissa, televisiossa ja musiikkivideoissa, se ei riitä. Viimeistään Oscar-palkittu elokuva *Bohemian Rhapsody* (2018) todisti sen, ettei pelkkä vähemmistöjen esittäminen ole tarpeeksi, vaan on suuri merkitys, miten representaatio tehdään.

Bohemian Rhapsodyn homorepresentaatio sai paljon kritiikkiä, ja sen uutisoitiin olevan homofobinen ja suorastaan vaarallinen (Kumar 2018; Romano 2018). Elokuva on elämäkerrallinen kuvaus Queen-yhtyeen legendaarisesta laulajasta Freddie Mercurystä, jota pidetään yhtenä aikamme merkittävimpänä queer-idolina. Teoksella oli valtava potentiaali kerätä eri sukupolvet elokuvasaliin ja käsitellä kriittisesti esimerkiksi AIDS-stigmaa ja 1970-luvulla vallinnutta homovihaa. Toisin kävi.

Bohemian Rhapsody toistaa vuosikymmeniä jatkuneita elokuvamaailman stereotypioita, ja asettaa seksuaalivähemmistöt entistäkin ahtaammalle. Kritisoiijien mukaan Mercuryn homous esitetään on elokuvassa likaisena syntinä, jota hän toteuttaa tunteettomina irtosuhteina huumeluolissa. Mercury on ikään kuin huijattu paheelliseen homoseksuaalisuuden ilkeän homomanagerinsa toimesta. Elokuvassa homomiesten välisistä suhteista on jätetty kokonaan pois herkkyys, ihastuminen ja intiimiys. Edes Mercuryn ja hänen elämänkumppaninsa Jim Huttonin tarinaa ei ole kerrottu romanttisesti, vaan heidän rakkautensa olemassaolo huomioidaan vilaukselta lopputeksteissä. Sen sijaan homoseksuaalisuus on ongelma, jonka takia Mercury menettää ystävänsä, uransa sekä terveytensä.

Elokuvan lopussa Mercury kärsii rangaistuksen homoudestaan ja kuolee traagisesti AIDSiin. Näin elokuva ylläpitää stereotyyppisiä mielikuvia ja vahvistaa AIDSiin liittyvää leimaa. Elokuvan on kommentoitu jopa purkavan Freddie Mercuryn rakentamaa idolisoitua queer-esikuvaa haitallisella representoinnilla (Romano 2018).

Stereotypiat ovat syntyneet heteronormatiivisuuden seurauksena. Yhteiskunnassamme vallitsee edelleen ajatus naisen ja miehen heteroseksuaalisesta suhteesta, joka on ihmisen luonnollinen ja tavoiteltava tila. Heteronormatiivisuus on tiukasti sidoksissa kulttuurimme, ja sitä vahvistetaan huomaamatta sekä tarkoituksella esimerkiksi kouluissa ja työpaikoilla. Ilmiön seurauksena seksuaalivähemmistöjen ja sukupuolivähemmistöjen edustajat tuntevat ahdistusta, ulkopuolisuuden tunnetta sekä syrjintää. Kuitenkin heteronormatiivisuutta voi muuttaa mediarepresentaatiolla. Esimerkiksi seksuaalisuuden ja sukupuolen moninainen esittäminen ja erilaiset queer-hahmot purkavat heteronormatiivisuutta.

Tutkin opinnäytetyössäni, miten musiikkivideoilla voidaan purkaa vallitsevia homoseksuaalisuuteen liitettyjä stereotypioita ja taistella heteronormatiivisuutta vastaan. Halusin tutkia representaatioita, joiden uskon onnistuvan heteronormatiivisuuden purkamisessa, sen sijaan, että olisin kritisoitunut olemassa olevia teoksia. Valitsin tutkittavaksi aineistoksi musiikkivideot, sillä niiden vaikutus nuoriin on suuri. YouTube oli vuonna 2018 nuorten eniten käyttämä media-alusta (Pew Research Center), ja siellä 93 % nuorista katsoi musiikkivideoita (Music Consumer Insight Report 2016). Lisäksi musiikkivideot vaikuttavat voimakkaasti nuorten käsityksiin ihmissuhteista, rakkaudesta ja seksistä (Frazier 2013). Musiikkivideoissa pätee sama ongelma kuin muussa mediakuvastossa, eli homous esitetään heteronormatiivisten stereotypioiden kautta. Toisinaan homoteemojen käsittely on silkkaa markkinointia tai artistin imagon nostatusta, sillä on trendikästä tukea liberaaleja ja suvaitsevia arvoja.

Päädyin analysoimaan queer-idoliksi tituleeratun Troye Sivanin musiikkivideoita, sillä avoimesti homo artisti kirjoittaa kappaleensa itse. Minua kiinnosti, millaisia tarinoita ja kulkia 23-vuotias queer-ihminen haluaa tuoda kappaleillaan ja musiikkivideoillaan esiin. Opinnäytetyössäni tutkin kolmea aineistovideota *My My My* (2018), *Bloom* (2018) ja *Lucky Strike* (2019). Videot käsittelevät teemoja kuten ihastuminen, neitsyyden menettäminen, intohimo ja erotiikka. Ensimmäisissä luvuissa avaan musiikkivideon historiaa sekä representaation käsitettä ja sen merkitystä. Lisäksi esittelen kolme Hallin taktiikkaa, joilla representaatioissa vallitsevia stereotyppejä voidaan purkaa. Luvussa neljä avaan

queer-teorian käsitettä seksuaalisuuden ja sukupuolen performatiivisuudesta. Tämän lisäksi nimeän heteronormatiivisia stereotyyppejä, joiden avulla homoseksuaalisuutta representoidaan mediassa kuten elokuvissa ja televisiossa. Analysoin Sivanin musiikkivideot käyttämällä hyväksi teoriaa Stuart Hallin stereotyyppien purkamisen taktiikoista.

Viitaan tässä opinnäytetyössä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin termillä **HLBTIQ+**. Kirjainyhdistelmä viittaa ryhmiin homot, lesbot, biseksuaalit, transihmiset, intersukupuoliset, quuerit ja muut. Lisäksi viitaan sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kattotermillä **queer-ihmiset**.

2 Musiikkivideo

2.1 Yleistä

Musiikkivideo on lyhytelokuva, jossa yhdistyy kappale ja kuvitus, ja se on tuotettu kaupallisista tai taiteellisista syistä. Musiikkivideot syntyivät alun perin mainostamaan uutta kappaletta, mutta nykyään musiikkivideoiden tekemiseen on monenlaisia syitä. Musiikkivideoilla voidaan viihdyttää, provosoida sekä mainostaa, ja ne voivat jopa myydä itseään ja tekijöitään. (Moller 2011, 6.)

2.2 Lyhyt historia

Kuva ja ääni ovat kulkeneet käsi kädessä vuosikymmeniä, ja jo ensimmäisten elokuvien näytöksissä käytettiin äänitehosteita. Ensimmäisiä musiikkivideon prototyyppejä esitti vuonna 1894 George Thomas Yhdysvalloissa. Hän oli järjestänyt uutuuskappaletta varten katselmuksen, jossa seinään heijastetut diakuvat vaihtuivat musiikin tahdissa. (Moller 2011, 25.)

1930–50-luvulla yleistyivät musiikkielokuvat, joissa oli musiikkivideoihin verrattavia laulukohtauksia (Mundy, 1999). Elokuvat kuten *Herrat pitävät vaaleaveriköistä* (Gentlemen Prefer Blondes, 1953) ja *West Side Story* (1961) ovat inspiroineet monia kulttisuosiin nousseita musiikkivideoita, kuten Madonnan *Material Girl* (1985).

1960-luvulla artistit kuten The Beatles kokeilivat erilaisia tapoja mainostaa uusia kappaleitaan. Artisteilla oli tapana lähettää TV-studioon videoklippi, jossa he soittivat kappaletaan, jos he estyivät itse pääsemästä paikan päälle. Vuonna 1966 The Beatles julkaisi singlen *Rain*, jonka yhteydessä he julkaisivat myös mainosvideon. Videolla bändi esiintyi

kohtauksissa Lontoossa, joista useimmissa bändiläiset eivät laulaneet tai soittaneet kappalettaan. Tätä mainosvideota kutsutaan usein ensimmäiseksi modernin tyylin lajin musiikkivideoksi. (Austerlitz 2007, Mollerin 2011, 130. mukaan)

1980-luvulle mentäessä musiikkivideo-ohjelmat yleistyivät Australiassa, Uudessa-Seelannissa, Kanadassa ja Yhdysvalloissa. Nykyään vallitseva musiikkivideoiden aikakausi alkoi, kun musiikkivideoille omistautunut tv-kanava MTV syntyi Yhdysvalloissa vuonna 1981. (Moller 2011, 2.)

Suomessa musiikkivideoteollisuus kehittyi hieman muita Länsi-Euroopan maita hitaammin, mutta 1990-luvulta lähtien myös suomalaisartistit ovat tehneet useammin musiikkivideoita.

2.3 Musiikkivideoiden kolme perustyyppiä

Musiikkivideot voidaan eritellä kolmeen eri tyyppiin niiden sisällön ja muodon perusteella: esityksen kaltainen, kerronnallinen ja käsitteellinen musiikkivideo (Firth 1988, Cockerillin 2016 mukaan). Nykyajan musiikkivideoissa on usein piirteitä kaikista kolmesta perustyyppistä, ja niiden rinnalle on syntynyt uusia tyyppisiä ja tyyliä.

Esityksen kaltaisessa (performance) videossa bändi tai artisti esittää kappalettaan keikalla. Keikka voi olla oikeasta tilanteesta tehty taltiointi tai lavastettu esitys. Tämä videotyyppi on suosittu etenkin rock-videoissa. (Firth 1988, Cockerillin 2016 mukaan.)

Kerronnallinen (narrative) musiikkivideo on rakennettu erillisen juonen ympärille. Juonella korostetaan lyriikoiden tematiikkaa ja luodaan mielikuvia. Kerronnalliset musiikkivideot jakautuvat voimakkaasti siinä, miten paljon juoni seuraa lyriikoita ja esiintyykö videolla artisti itse vai joku muu. Tähän perustyyppiin kuuluvat kalliisti tuotetut elokuvamaiset musiikkivideot, jotka kantavat visuaalisesti vahvalla juonellaan ja kappale toimii enemmänkin taustamusiikkina. (Firth 1988, Cockerillin 2016 mukaan.)

Käsitteellinen (conceptual) musiikkivideo luottaa Firthin (1988) mukaan poeettisuutensa ja metaforiin. Abstraktit videot eivät kerro tarinaa lineaarisesti vaan luovat mielikuvia ja mielleyhtymiä symboliikalla. Videon sisältö ei välttämättä liity kappaleen sanoituksiin suoranaisesti, mutta uniikin sisältönsä takia se on mieleenpainuvuin musiikkivideotyyppi. (Firth 1988, Cockerillin 2016 mukaan.)

Muita musiikkivideoiden tyyllilajeja ovat mm. tanssivideo, animaatiovideo, dokumentaarisesta materiaalista koottu video, parodiavideo ja sanoitusvideo. Musiikkivideo voi olla yhdistelmä monia tyyllilajeja.

3 Representaatio

Representaatio tarkoittaa jonkin esittämistä tai edustamista. Käsite viittaa sekä konkreettiseen esitykseen kuten elokuvaan tai maalaukseen että esityksen representaatioon vastaanottajan mielessä. (Tieteen termipankki 2019a)

Medialla on suuri merkitys representaatioiden välittäjänä, sillä representaatioiden avulla ymmärrämme maailmaa (Dyer 2002, 11-13). Lisäksi representaatioilla tehdään politiikka (Rossi 2010) ja maailmassa on jatkuvasti menossa representaatioiden kamppailu, jossa taistellaan siitä, kuka hallitsee sosiaalisen todellisuuden dominoivia määritelmiä (Dyer 2002, 11-13). Esimerkiksi seksuaalivähemmistöjen toiminnan kannalta se tarkoittaa kysymystä, kuka määrittää koodit ja diskurssit, joiden puitteissa homouden representaatio ymmärretään.

Millaisina meidät nähdään, säätelee osaltaan sitä, miten meitä kohdellaan; miten kohtelemme toisia, perustuu siihen, millaisina näemme muut; tämä näkeminen juontuu representaatiosta (Dyer 2002, 14).

Jamaikalais-brittiläisen kulttuurintutkija Stuart Hallin mukaan representaatioon liittyvät tiiviisti kulttuurissa tuotetut ja vaihdetut merkit sekä koodit (Hall 1997, 20). Merkittävää onkin, että jaamme ja tunnemme representaatiota synnyttävän koodin. Esimerkiksi bändin Queen ikonografia kierrätti homokulttuurin tyylejä ja ikoneja 1970-luvulla. Ne jäivät kuitenkin usein tunnistamatta ns. valtaileisöltä, toisin sanoen heteroseksuaaleilta. Tämän takia Queenilla oli tiivis homofanikunta, mutta he eivät menettäneet heterofanejaan, sillä nämä eivät ymmärtäneet viittauksia. Representaatioiden tutkimuksessa onkin otettava huomioon ketkä kuuluvat representaation piiriin ja ketkä jäävät sen ulkopuolelle. (Dyer 2002, 11-13.)

3.1 Stuart Hallin representaation teoriat

Hall erotti toisistaan kolme representaation teoriaa: heijastusteoriaan, intentionaaliseen eli tarkoitukselliseen teoriaan ja konstruktiviseen teoriaan. Teorioista viimeksi mainittu, konstruktivinen on noussut tärkeimmäksi (Hall 1997, 25).

Heijastusteorialla Hall tarkoittaa käsitystä, jonka mukaan representaatio on kuvastus olemassa olevasta oikeasta asiasta (Hall 1997, 24). Heijastusteoreettisen kannan yhteydessä keskustellaan usein siitä, kuvastaako representaatio todellisuutta todenmukaisesti. Esimerkiksi heijastavatko television homo- ja lesbosarjat realistisesti seksuaalivähemmistöjä vai toistavatko ne vain kapeita ja epärealistisia stereotyyppisiä. Teorian taakse voi myös piiloutua. Mainonnan tekijät ovat turvautuneet teoriaan puolustaessaan sukupuolittuneita tai seksistisiä sisältöjään ja selittäneet niiden vain heijastavan olemassa olevia yhteiskunnan ilmiöitä. (Rossi 2010, 267.)

Sekä Hall että muut kulttuurintutkijat ovat kuitenkin todenneet heijastusteorian puutteelliseksi, ja valokuvat, videot ja elokuvat on jo pitkään ymmärretty kuvaajan tietoisten tai tiedostamattomien valintojen ja rajausten tuloksiksi. (Rossi 2010, 268.)

Intentionaalisuuden teoriassa on merkittävää, kuka on representaation tekijä tai välittäjä, esimerkiksi musiikkivideon ohjaaja, ja mikä on hänen motiivinsa. Intentionaalisen teorian mukaan representaatio on sitä, miksi sen tekijä sen tarkoitti. Hall argumentoi, että tekijällä ei kuitenkaan ole representaation esillepanossa tällaista valtaa, koska representaation välittämät merkitykset ovat jokaiselle subjektiiviset. Jokainen kokee representaatiot oman todellisuutensa, ajatusmaailmansa ja kulttuurinsa kautta. Näin mikään kuva tai teksti ei ole totuus, joka ymmärretään samalla, tekijän tarkoittamalla tavalla. (Hall 1997, 25.)

Representaation tekijällä on kuitenkin suuri merkitys. Yhteiskunnassa taistellaan jatkuvasti siitä, kenen tarinat nostetaan esiin ja mitä agenda ne edustavat. (Rossi 2010, 270.)

Konstruktivistinen teoria ottaa huomioon tämän kulttuuriin sidonnaisen osan representaatioita ja niiden ymmärtämistä. Sen mukaan eivät asiat eivätkä tekijät itsessään pysty sanelemaan representaatioiden merkityksiä. Asiat eivät tarkoita jotain, vaan me konstruimme eli rakennamme niille merkityksiä käyttäen ajatusmallejamme, jotka ovat muodostuneet läpi elämämme kulttuuriimme sidonnaisesti. (Hall 1997, 25.) Merkitykset on päätetty sattumanvaraisesti. Esimerkiksi mikään totuus ei sano, että liikennevalojen vihreä väri tarkoittaa ”mene”, vaan se on päätetty kauan aikaa sitten jonkun toimesta. Näin ollen representaatioiden merkityksiä voi myös muuttaa, ja taistella niissä vallitsevia stereotyyppioita vastaan.

3.2 Miten muuttaa representaatioita

Stuart Hall on tutkinut paljon rodullistettua representaatiojärjestelmää ja todennut niissä vallitsevan monia haitallisia stereotypioita (Hall, 2015, 210–211). Myös seksuaalivähemmistöjä representoidaan yksiulotteisten ja jumittuneiden stereotyyppien kautta, ja siksi tutkimukseni kannalta onkin merkittävää, miten näitä stereotyyppijä pystytään purkamaan. Stuart Hall vahvistaa, että representaatiojärjestelmää vastaan on mahdollista käydä taistelua ja muuttaa ongelmallisia stereotyyppijä kolmen taktiikan avulla. Ne ovat 1) käytettyjen merkkien merkityksellistäminen uudelleen, 2) kielteisten kuvien korvaaminen myönteisillä ja 3) representaatioiden kääntäminen toimimaan itseään vastaan (Hall 2015, Rossin 2010, 274, mukaan).

Representaatioiden muuttaminen perustuu teoreettiselle väittämälle, jonka mukaan representaatioiden merkitystä ei voi koskaan kiinnittää lopullisesti. Vaikka stereotyyppijä ajavat voimat koittavat parhaansa mukaan kiinnittää merkityksiä ja onnistuvatkin siinä usein jonkin aikaa, kiinnitykset eivät ole koskaan pysyviä. Sanat ja kuvat kantavat konnotaatioita eli lisämerkityksiä, joita kukaan ei voi täysin kontrolloida. Ne sallivat erilaisten merkitysten rakentumisen. Hall hyödyntää Bahtinin ja Volosinovin ajatusta ristiinkoodaamisesta (*trans-coding*), joka tarkoittaa tarttumista olemassa oleviin merkityksiin ja niiden haltuunottoa uusien merkitysten tuottamiseksi. Esimerkiksi ”Musta on kaunista”. 1960-luvulta lähtien, kun representaatiot olivat yhteiskunnallisten liikkeiden politiikan keskiössä, alettiin käyttää erilaisia ristiinkoodauksen strategioita. (Hall 2015, 210–211.)

Myös suomalainen sukupuolentutkija Leena-Maija Rossi on tutkinut representaatioiden muuttamista ja nojaa Hallin taktiikoihin artikkelissaan *Representaatio on politiikkaa* (2010). Hän tekee eron representaation kokijan ja tekijän mahdollisuuksissa muuttaa merkityksiä. Kaksi Hallin taktiikkaa on mahdollista toteuttaa vain, jos on itse representaatioiden luoja, ja ainoastaan uudelleen merkityksellistämisen taktikka on myös representaation kohtaajan työväline.

3.2.1 Uudelleen merkityksellistäminen

Uudelleen merkityksellistäminen on representaation kohtaajan oikeus. Rossi mainitsee esimerkiksi ironian ja kuvien käänteisen lukemisen, jolloin viestiä ei lueta niin kuin se on alun perin tarkoitettu. (Rossi 2010, 274.) ”Esimerkiksi homo- ja lesboyhteisöt ovat voineet nähdä miesten- ja naistenvälisten suhteiden kuvauksissa intiimiyttä, joita niihin ei välttämättä ole tarkoituksellisesti koodattu” (Rossi 2003, 153-154, 166-171, Rossin 2010, 274 mukaan).

Myös tekijät ovat käyttäneet käänteisen representaation strategiaa ja koittaneet murtaa sukupuolen valtasuhteita. Esimerkiksi elokuvaohjaajat tai taiteilijat ovat esineellistäneet naisten sijaan miehiä, mutta sukupuolten vastakkainasettelu on tässäkin haitallisesti läsnä. Katsottavaksi asettamisen valta säilyy ennallaan, eikä kääntämisellä lopulta muuteta pohjimmaista ongelmaa. (Rossi 2010, 274-275.) Stereotyyppien uudelleen merkityksellistäminen ei välttämättä tarkoita niiden kukistamista tai horjuttamista. Riski on esimerkiksi joutua stereotypian toiseen ääripäähän, mutta ainakin uusi kuvaus on jonkinlainen muutos entiseen. (Hall 2005, 214.)

3.2.2 Kielteisten kuvien korvaaminen myönteisillä

Tämä taktiikka perustuu erilaisuuden hyväksymiseen ja ylistämiseen. Epätasa-arvon poistamista tavoitteleva taktiikka kääntää kaksinapaiset vastakohdat nurin ja asettaa alistetun etusijalle. Se yrittää rakentaa positiivista samaistumista sellaiseen kohteeseen, joka on aiemmin ollut torjuttu. Esimerkiksi ”Musta on kaunista”. Taktiikka laajentaa stereotypian representaation alaa ja mustana olemiseen liittyviä merkitysten monimuotoisuutta. Tällä tavoin se kyseenalaistaa aiempien stereotyyppien pelkistävyys. (Hall 2015, 216.)

Kielteisten kuvien korvaaminen myönteisillä on peräisin 1970- ja 1980-lukujen feminismistä ja postkolonialistisista keskusteluista. Rossin mukaan esimerkiksi heteronormatiivisuutta kritisoiva queer-ajattelu ja –politiikka on tällaista vastataistelua. Se laajentaa representaatioiden alaa ja monimuotoistaa esittämisen ja edustamisen kenttää. (Rossi 2010, 274.)

Ongelma on kuitenkin, että negatiivisen ja positiivisen representaation raja on häilyvä ja subjektiivinen. Toisena Rossin esimerkkinä ovat lukuisat yritykset uudistaa ja purkaa heteropornoa, joka on koettu kaavamaiseksi ja kapea-alaiseksi representaatioksi. Uudistamista on tehty esimerkiksi naisten tuottamalla pornon kuvastoilla ja tarinoilla. (Rossi 2010, 274-275.)

3.2.3 Representaation kääntäminen

Stuart Hallin erittelemistä representaation muuttamisen keinoista kolmas on representaatioiden kääntäminen toimimaan itseään vastaan. Taktiikka paikantuu representaation ristiriitaisuuksiin ja yrittää taistella representaatiota vastaan sen sisältä käsin. Siinä keskitytään representaation muotoihin, ei niinkään uusien sisältöjen kehittelyyn. Taktikassa hyväksytään merkitysten muuttuva luonne ja tukeudutaan siihen. (Hall 2015, 218-219.)

Rossi huomauttaa, että tämä taktiikka vaatii kulttuurista asiantuntijuutta. Taktiikassa otetaan käyttöön esityksiä, joilla on haitallinen historia, ja ne toistetaan uudenaikaisessa valossa. Muun muassa huumorilla onnistutaan usein purkamaan esitys itsessään. Rossi nostaa esimerkiksi stand up –koomikko Dave Chappelin sketsin, jossa loukkaavaa, orjuuden ja rasismien historiaan kytkeytyvä termi ”neekeri” alkaa purkautua. Sketsissä Chappel esittää sokeana syntynyttä mustaa miestä, joka luulee olevansa valkoinen. Miehestä on tullut kaavun ja hupun suojissa vaikutusvaltainen Ku Klux Klan –johtaja. Chappelin hahmo jankuttaa julmaa vihapuhetta sortaan mustia ja homoja, ja rituaalinen toisto väärässä kontekstissa kääntää solvaukset mahdottomaksi ja naurettavaksi. Alistavaksi tarkoitettu representaation politiikka kääntyy itseään vastaan ja vastarinnan politiikka toimii. (Rossi 2010, 275.)

4 Queer-teoria ja heteronormatiivisuus

4.1 Queer-teoria

Queer-teoria on tutkimussuuntaus, jonka lähtökohtana on seksuaalisuuden ja sukupuolen moninaisuus. Englannin kielen sana queer tarkoitti alun perin outoa ja vinksahantunutta, ja se oli muun muassa homoseksuaaleja halventava sana. Queer-liike otti tietoisesti termin haltuunsa ja uudelleen merkityksellisti sen positiiviseksi identiteettikategoriaksi. Nykyään queer on kattotermi ei-heteronormatiivisuudelle ja ei-cis-normatiivisuudelle. Queer-teoreetikot pyrkivät muun muassa heteroseksuaalisuus/homoseksuaalisuus -binääriasetelman purkamiseen. (Tieteen termipankki 2019b.)

Queer-teorialle tärkeitä vaikuttajia olivat ranskalainen filosofi Michel Foucault teoksellaan *Seksuaalisuuden historia* (1998) ja yhdysvaltalainen filosofi Judith Butler teoksellaan *Hankala Sukupuoli* (1991). Butler kyseenalaistaa heteroseksuaalisuuden normiasemaa ja heterosukupuolten oletettua luonnollisuutta tavalla, joka otettiin laajasti käyttöön sukupuolentutkimuksessa ja queer-tutkimuksessa. Hänen mukaansa sukupuoli ja seksuaalisuus ovat *performatiivisia* eli niitä tuotetaan jatkuvasti toistuvien tein. (Butler 2006, 229; Rossi 2015, 22.)

Butlerin teorian mukaan sukupuoli ei siis ole sisäsyntyinen identiteetti, vaan se on monimutkainen kulttuurissa tuotettu rakennelma. Sukupuolta toteutetaan toistamalla ja jäljittelemällä pakonomaisesti miehen ja naisen malleja. Sukupuolen ja seksuaalisuuden mallit saavat merkityksensä kulttuurisissa ja yhteiskunnallisissa prosesseissa. Jos toistamista ei tee oikein, siitä seuraa kyseenalaistamista, syyllistämistä ja rangaistusta.

Näillä teoilla luodaan illuusio ”luonnostaan” saadusta sukupuolesta, joka oikein toistettuna johtaa heteroseksuaalisuuteen. (Butler 2006, 229.)

Karkulehto ja Rossi pohtivat Butlerin performatiivisuutta esimerkiksi miehen ja naisen erilaisten kulttuurisesti odotettujen seksuaalisten roolien kautta. Syntymässä ei ole tullut odotusta, jonka mukaan mies on seksuaalisesti aktiivinen ja aloitteellinen samalla kun naisilta edellytetään seksuaalista passiivisuutta ja pidättäytyvyyttä. Sen sijaan nämä ovat malleja, joita on toistettu vuosisatojen ajan. Malleista poikkeaminen johtaa edelleen erityisesti naisten kyseenalaistamiseen, syylistämiseen ja jopa sosiaaliseen rangaistukseen. (Karkulehto & Rossi 2018, 51.)

Nämä merkit näkyvät modernissa yhteiskunnassa esimerkiksi siinä, miten seksuaalista väkivaltaa kohdanneiden naisten kokemuksia vähätellään ”kutsuvan ja paljastavan” puheutumisen tai aiemman aktiivisen seksielämän takia. Näitä uskomuksia, koodeja ja sukupuolen toistoja ylläpidetään puheessa, mediassa ja elokuvissa. Esimerkiksi kauhuelokuvagenressä seksuaalisesti aktiivinen tyttö kuolee ensimmäisenä niin usein, että se on suoranainen lajisääntö. Tämä naisten toimintaa kontrolloiva yhteiskunnallinen oletus ei perustu biologiaan, mutta se saatetaan sisäistää osaksi sukupuoli-identiteettiä ja seksuaalisuutta. (Karkulehto & Rossi 2018, 51.)

Butlerin sukupuolitoiston pakottavan vallan teoriasta on tullut suosittu osakseen siksi, että se antaa mahdollisuuden vallan kumoamiseen. Kun sukupuoli ajatellaan performatiivisena, sen heteronormatiivisuus voidaan purkaa toistamalla sukupuoli ja seksuaalisuus eri tavalla kuin ollaan totuttu. (Butler 2006, 242-245).

4.2 Heteronormatiivisuuden käsite ja historia

Heteronormatiivisuus tarkoittaa ajattelutapaa, jonka mukaan ihmiset nähdään joko miehinä tai naisina sekä automaattisen heteroseksuaalisina. Tämä ymmärretään ainoana ja luonnollisena sekä parempana lähtökohtana seksuaalisuudelle ja sukupuolelle kuin muut mahdollisuudet. (Lehtonen & Mustonen 2004, 21, 240.) Heteronormatiivisuus on näkymätön normi, jonka ihannoidussa ja tavoitellussa keskiössä on naisen ja miehen parisuhde, avioliitto, vanhemmuus ja ura (Charpentier 2004, 98).

Heterouden asemaa ylläpidetään ja tuetaan päivittäin kuvin ja tekstein, mutta myös tiedostamattomasti omaksutuilla käsityksillä oikeanlaisesta seksuaalisuudesta (Rossi 2015, 11 & 39-52). Heteronormatiivinen ajattelumalli heijastuu työelämän instituutioihin,

rakenteisiin, ihmissuhteisiin ja käytäntöihin. Se asettaa erilaisia paineita ja odotuksia eri ikäisille ja erilaisista perhetaustoista ja kulttuureista vaikutteita saaneille ihmisille. Heteronormatiivisuuden seurauksena seksuaalivähemmistöjen ja sukupuolivähemmistöjen edustajat tuntevat ahdistusta, ulkopuolisuuden tunnetta ja syrjintää. (Lehtonen & Mustonen 2004, 22, 240.)

Heteronormatiivisuuden käsite on ollut olemassa vuosisatojen ajan, vaikkei termiä ollut käytetty mediassa tai arkikielessä ennen 1990-luvun alkua (Rossi 2015, 39). Termin varhaisin käyttäjä on tutkija Michael Warner teoksessaan *Fear of a Queer Planet* (1991), ja sittemmin heteronormatiivisuuden termistä on tullut osa queer-tutkimuksen ja feministisen keskustelun vakiosanastoa. Ennen termin yleistymistä heteroutta on käsitelty queer-tutkimuksen varhaisimmissa teksteissä muun muassa termein *heteroseksuaalinen matriisi* ja *pakkoheteroseksuaalisuus*. (Rossi 2015, 11.)

Heteronormatiivisuus-termi kuitenkin vakiinnutti asemansa, sillä sen sisältämä käsite normista, latinan sanasta *norma*, painottaa sääntöä, mallia tai sosiaalista käyttäytymissääntöä. Normi voi olla voimakkaastikin ohjaava ja mallia asettava, mutta se eroaa sanasta järjestelmä (vrt. sukupuolijärjestelmä), joka tuo mieleen jo sulkeutuneen ja valmiin systeemin. Tärkeää on myös ero historialliseen sanaan *pakkoheteroseksuaalisuus*, joka viittaa aina 1980-luvulle asti jatkuneisiin valtiovallan pakkokeinoihin (kriminalisointi, sairausleimaus), joilla taattiin kansalaisten heterous. Heterous ei ainoastaan aseta normeja ja pakkoja muille seksuaalisuuksille, vaan myös heteroutta itseään säädellään hyvin voimakkaasti. Tätä ilmiötä on tutkittu termillä *normatiivinen heterous*. (Rossi 2015, 12 & 55.)

4.3 Normatiivinen heteroseksuaalisuus

Kun tutkimuksen piirissä alettiin puhua heteroudesta käsitteenä eikä oletuksena, se mahdollisti uusia tutkimuksenaloja kuten trans-tutkimuksen ja heterouden dekonstruktion, eli heterouden sisäisten ristiriitojen ja erojen tutkimisen (Rossi 2015, 15). Stevi Jackson loi tavan, jolla erottaa analyttisesti toisistaan institutionaalinen heterous, heterous identiteettinä, heteroseksikäytäntöjen taso ja sosiaalinen heterous. On esimerkiksi tilanteita, joissa heteroseksuaalisuutta täytyy käsitellä ”kollektiivisesti”, kun puhutaan sosiaalisista etuoikeuksista. Vastaavasti silloin, kun tarkastellaan heteroseksuaalisia identiteettejä, käytäntöjä ja kokemuksia, voidaan tuoda esiin heterouden sisäisiä moninaisuuksia. (Jackson 1999, Rossin 2015, 15 mukaan.)

Heteroutta on tärkeää merkityksellistää uudelleen, jotta sen haitallista ja normatiivista asemaa voidaan horjuttaa. Myös heterouden sisällä vallitsee normatiivisia ja epänormatiivisia heterouden muotoja. Rossi nosti esiin Calvin Thomasin määritelmän, jonka mukaan heteronormatiivinen seksi on teologisellisesti ajateltuna miehen ja naisen käyttämä väline, jonka päämäärä on lisääntyä. Näin ajatellen mikä tahansa heterous ei käy normatiivisesta mallista, vaan se sulkee ulkopuolelleen suuren joukon ihmisiä. (Thomas 2000, Rossin 2015, 15-16 mukaan.)

Gayle Rubin toi esille esseessään *Thinking Sex* (1984) käsitteen *seksin hierarkiasta*, jossa hän otti huomioon, miten kulttuuri, uskonnot, lait, terapeutit, media jne. luovat kuvan hyväksytystä ja kielletystä seksistä. Siinä ”pahaksi, epänormaaliksi ja luonnottomaksi” seksiksi luettiin homoseksin lisäksi avioliiton ulkopuolinen, promiskuiteettinen, lisääntymiseen johtamaton, kaupallinen, yksin tai ryhmässä harjoitettu, sukupolvirajat ylittävä, julkisella paikalla toteutettu, pornografinen, seksivälineillä toteutettu ja sadomasokistinen seksi. (Rubin 1984, 152-153.)

Kuten Rossi (2015, 16) toteaa, ajat ovat muuttuneet sitten artikkelin kirjoittamisen, ja vaikka suurin osa seksihierarkian epänormaaleiksi luokitelluista seksin muodoista ovat edelleen stigmatisoituja, osa on modernissa yhteiskunnassamme nykyään hyväksyttävää. Pornokäytäntöjen valtavirtaistumisen myötä seksilelut, pornon kotikulutus ja s/m-harrastus ovat liukuneet hyväksytyiksi ”piristysruiskeiksi” normiheterouden väljentyneiden rajojen sisälle.

4.4 Heteronormatiivinen homorepresentaatio

Vaikka seksuaalivähemmistöön kuuluvia hahmoja on elokuvissa ja televisiossa entistä enemmän, heidän representaationsa on edelleen heteronormatiivista (Seif 2017, 2). Mediakentässä toistetaan yksiulotteisia, binäärisiä ja jäykkiä stereotypioita seksuaalivähemmistöistä ja ongelmallisesta esittämisestä kärsivät mm. homot, lesbot ja biseksuaalit (Dhaenens 2012, 2; Seif 2017, 6). Stereotyyppiset representaatiot ovat osa vähemmistöjen sortoa, marginallistamista ja alistamista (Dyer 2002, 177). Lisäksi representaatiot vaikuttavat katsojan minäkuvaan ja hyvinvointiin.

Vuonna 2018 elokuvissa ja televisiossa homomiehet olivat kolmesta suurimmasta seksuaalivähemmistöistä kaikista eniten edustettuina. Samalla lesbojen ja biseksuaalien representaatiot olivat huomattavasti enemmän kiven alla. Myös sukupuolivähemmistöön kuuluvien trans-ihmisten representaatioita nähtiin vähäisesti, ja lähes kaikissa hahmoja

näytteli ongelmallisesti cis-mies. (GLAAD Where We Are on TV Report 2018, 8, 29; GLAAD Studio Responsibility Index 2018, 7)

Yhdysvaltalaisen mediakuvaston esittämä stereotyyppinen homoseksuaali esitetään toistuvasti useiden vääristyneiden mallien mukaan. Homo on muun muassa feminiininen ja avuton uhri, jonka arkea varjostaa pelko väkivallasta ja syrjimisestä, toisin kuin heterohahmoja. Seksuaalisilta suhteilta stereotyyppinen homohahmo on joko epävarma ja täysin ilman intiimejä suhteita tai vastakohtaisesti yliseksuaalinen irtosuhteita harrastava ja sitoutumiskammoinen perverssi. Jos homohahmolla on pitkä parisuhde tai perhe, hänen avioliittoaan tai vanhemmuuttaan kyseenalaistetaan muiden hahmojen toimesta ja huomattavasti heterohahmoja enemmän. (Seif 2017, 10-13; Dhaenens 2012, 9-11; GLAAD Studio Responsibility Index 2018, 18.)

Tyypillisiä stereotyyppisiä representaatioita ovat esimerkiksi seuraavat:

Sukupuoliroolistereotypiat

Homoseksuaalit hahmot esitetään feminiinisinä ja lesbohahmot maskuliinisina. Lisäksi homo- ja lesbopariskunnat esitetään perinteisten heteronormatiivisen sukupuoliroolin kautta. Näin toinen hahmoista on selvästi maskuliininen ja toinen feminiininen, kuten Jack ja Will sarjassa *Will and Grace* sekä *Modernin Perheen* Cameron ja Mitchell. Sukupuoliroolit näkyvät hahmojen mielenkiinnonkohteissa, elekielessä, ammateissa, ja vanhemmuuden roolissa. (Seif 2017, 6) Vaikka homo- ja lesbohahmot väännetään heteropariskunnan muottiin sukupuoliroolillisesti, heidät silti representoidaan heteroista poikkeavina ihmisinä, jotka eivät jaa samoja arvoja ja ominaisuuksia kuin heterohahmot (Seif 2017, 7, 11).

Uhri ja roisto

Stereotypia representoi homohahmot kärsivinä uhreina kuten teini-ikäinen Kurt tv-sarjassa *Glee*. Samalla kun heterohahmot kuvataan onnellisina, homojen narratiivi rakennetaan uhrikuvan kautta, jossa pelotellaan AIDSilla, viharikoksilla ja itsemurhalla. (Dhaenens 2012, 9- 11 & Seif 2017, 11-12.) Rikos ja poliisisarjoilla on pitkä historia esittää sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöä edustavat hahmot toistuvasti joko uhreina tai roistoina (GLAAD Where We Are on TV Report 2017, 6) Homoroiston stereotypiassa homo

on väkivaltainen, outo ja paha, kuten roisto Raoul Silva James Bond elokuvassa *Skyfall* (2012).

Ali- ja yliseksuaalisuus

Homohahmojen seksuaalisuus representoidaan joko alleviivatun passiivisesti tai vastakohdin yliseksuaalisella tavalla. Esimerkiksi *Modernin Perheen* Mitchellin ja Cameronin avioliitossa ei näytetä intohimoa tai edes suudelmia kuin erityisen harvoin. Samaan aikaan heteroparien välillä nähdään jatkuvia hellyydenosoituksia ja intiimejä hetkiä. (Seif 2017, 43.)

Toinen ääripää, yliseksuaalisointi, on sekin yleistä. Homohahmot nähdään harrastamassa jatkuvasti tunteettomia yhdenillan juttuja kuten elokuvassa *Bohemian Rhapsody*. Tällä assosioidaan, ettei homohahmo pysty samanlaiseen parisuhteeseen kuin heterohahmo. (Seif 2017, 43.)

Heteronormatiivinen katse

Heteronormatiivisuus tuodaan esiin ulkopuolisen hahmon toimesta, jolla on merkittävä suhde homohahmoon. Erityisesti televisiossa queer-hahmoille käsikirjoitetaan vanhemmaa sukupolvea edustava konservatiivinen vastapari, usein äiti tai isä, jolla on vaikeuksia hyväksyä queer-hahmon parisuhde, avioliitto tai vanhemmuus. Heteronormatiivinen hahmo toivoo, että heidän lapsensa seuraisi perinteistä elämäntapaa. Tämä tekijä vahvistaa Richin (2003) käsitteen pakko heteronormatiivisuudesta, jonka hahmojen sukupolvi omaksui aikansa seksuaalikasvatuksesta. (Seif 2017, 41-42.)

Biseksuaalisuuden stereotypiat

Biseksuaalien representaatiossa on GLAADIN tekemän televisioraportin mukaan tapahtunut kaikista vähiten parannusta. Biseksuaalilla hahmolla on stereotyyppisesti manipuloiva suhde seksiin, missä seksi nähdään kauppatavarana. Hahmo kuvataan epäluotettavana, omistushaluisena ja moraalisesti arveluttavana. Lisäksi itse biseksuaalisuus ei ole tärkeä osa hahmon seksuaalisuutta vaan pikemminkin väliaikainen juonenkäänne. (GLAAD The Where We Are on TV 2018, 26.)

Vaikka stereotyyppejä on monia, seksuaalivähemmistöjen mediarepresentaatiossa on tapahtunut askelia eteenpäin esimerkiksi Pohjoismaissa. Toimittaja Ronja Salmi (2018) nosti esiin norjalaisen nuortensarjan SKAMin edelläkävijänä heteronormatiivisen rakkaustarinan purkajaksi. SKAMin päähenkilön Isakin homoutta ei ole nostettu ongelmaksi ja hahmon tärkeimmäksi teemaksi, vaan seksuaalisuus on osa hahmon tarinaa. Isakin kohtaamista vastoinkäymisistä mikään ei johdu homoudesta, vaan esimerkiksi se, että ihastuksen kohde seurustelee, on isompi ongelma kuin ihastuksen sukupuoli. ”Se on lohdullinen tarina, sillä vihdoinkin fiktiivinen henkilö on rakennettu näin eikä niin, että se hakataan koulun jälkeen” Salmi (2018) tiivistää podcastissaan *Mitä vielä, Ronja Salmi*.

4.5 Heteronormatiivisuus musiikkivideoissa

Ensimmäisiä queer-musiikkivideoita olivat Bronski Beatin *Smalltown Boy* (1984), Pet Shop Boysin *Domino Dancing* (1988) ja Madonnan *Vogue* (1990). Vaikka videokuvan yleistyessä seksuaalivähemmistöjä näkyi televisiossa ja elokuvissa, musiikkivideoihin queer-ihmisten matka oli kivisempi. Carol Vernallis (2004) paljasti, että Music Television aikaan merkittävä määrä homosisältöä sensuroitiin ja poistettiin musiikkivideoista muuta mediaa enemmän. Syy oli mainostajat, jotka olivat huolissaan ”uhkaavasta” sisällöstä, jota nuoret näkisivät musiikkivideoissa (Vernallis 2004, 81).

Sittemmin YouTube on mahdollistanut musiikkivideot, joiden sisältöä ei säädellä ja jotka kuka vain voi tavoittaa. Nykyään seksuaalivähemmistöihin liittyviä teemoja käsittelevät musiikkivideoissaan sekä heterot että HLBTIQ –laulajat. Heteronormatiivisuutta musiikkivideoissa tutkinut Frederik Dhaenens selvitti, että yleistymiseen on vaikuttanut muun muassa asenteiden muutokset. Musiikkivideon ei nähdä enää korreloivan suoraan artistin kanssa eli homovideo ei siis tee homoartistia. Sateenkaari-ihmisiä käsitteleviä videoita on monissa eri genreissä, mutta etenkin populaarimusiikissa ne ovat laajasti esillä. Esimerkiksi supertähdet Madonna ja Lady Gaga ovat olleet äänekkäitä HLBTIQ-ihmisten oikeuksien puolestapuhujia sekä representoijia. Heidän ikonisia musiikkivideoitaan ovat rakastaneet niin sateenkaarikansa kuin heterotkin. (Dhaenens 2015, 2-5.)

Silti merkittävä osa musiikkivideoista on vähemmistöjen puolella markkinointisystä. Joko artistille koitetaan kerätä ns. tasa-arvopisteitä, tai queer -elementillä yritetään poiketa massasta. Esimerkiksi Carly Rae Jepsenin musiikkivideo *Call Me Maybe* (2012) käytti ”homotvistiä” yllätys-elementtinä, jolla koitettiin (ja onnistuttiin) tekemään videosta viraalihitti (Dhaenens 2015, 6-7). Kuten Berlant ja Warner argumentoivat, pelkkä seksuaalivähemmistöjen näyttäminen ei riitä muuttamaan heteronormatiivisuutta, vaan sillä on

suuri merkitys, miten esimerkiksi queer-intiimiys näytetään (Berlant & Warner 1998, 547-566). Dhaenens huomasi, että suuri määrä valtavirtamusiikin queer-representaatioista musiikkivideoissa ovat heteronormatiivisia. (Dhaenens 2015, 4-9.)

Jopa tasa-arvoisuuden nimissä tehdyt musiikkivideot voivat sortua heteronormatiiviseen representointiin, kuten kävi Macklemoren kappaleelle *Same Love* (2013). Kappaleen lyriikat käsittelevät tasa-arvoista avioliittoa ja pohtivat vihaa, joka vallitsee maailmassa ja hip hop kulttuurissa seksuaalivähemmistöjä kohtaa. Silti musiikkivideo toisti totuttuja elokuvamaailman kliseitä homoseksuaalisuudesta. *Same Lovessa* representoitiin homomiehet aseksuaaleina, joiden suudelmia ei näytetty ja uhreina, jotka tarvitsevat heteroiden tuen. Yritys samanlaisuudesta ei siis onnistunut. (Dhaenens 2015, 5-9.)

Dhaenens huomasi, että useat artistit eivät enää tyydy esittämään videoissaan homoutta normaalina ja banaalina (arkipäiväisenä) vaan he osallistuvat queer-politiikkaan ja kokelevat videoillaan sukupuolen ja seksuaalisuuden rajoja (Dhaenens 2015, 22).

5 Troye Sivanin musiikkivideoanalyysi

Tutkin analyysissäni queer-artisti Troye Sivanin kolmea musiikkivideota, ja onnistuvatko ne purkamaan mediassa vallitsevaa heteronormatiivisuutta. Analysoin videoita *My My My* (2019), *Bloom* (2018) ja *Lucky Strike* (2019), ja keskityn siihen, miten niissä on representoitu homomiesten seksuaalisuutta, romantiikkaa ja intiimiyttä. Peilaan näitä representatioita mediassa vallitseviin homoseksuaalien stereotypioihin. Niiden kautta elokuvat, tv-sarjat ja musiikkivideot ovat luoneet yksiulotteista kuvaa homomiehistä. Näitä stereotypioita ovat esimerkiksi homoseksuaalin esittäminen avuttomana uhrina tai yliseksuaalisena irtosuhteiden harrastajana sekä homoparin kuvaaminen binääristen sukupuoliroolien kautta. (Seif 2017 & Dhaenens 2016.)

Analysoin löydöksiäni Stuart Hallin (1997) kolmen taktiikan kautta, joilla heteronormatiivisia stereotypioita pystytään purkamaan representaatioissa. Nämä taktikat ovat 1) uudelleen merkityksellistäminen, 2) negatiivisten kuvien korvaaminen myönteisillä sekä 3) representaation kääntäminen toimimaan itseään vastaan. Lisäksi tutkin, millaisia sukupuolen ja seksuaalisuuden toistotekoja videoilta löytyy ja haastavatko ne performatiivisuudellaan heteronormatiivista sukupuolten ja seksuaalisuuden kaksijakoisuutta (ks. Butler 2006).

Valitsin Troye Sivanin videot, sillä ne käsittelevät monipuolisesti queer-teemoja ja tavoittavat satoja miljoonia ihmisiä ympäri maailmaa. Sivania pidetään yhtenä aikamme kirkkaimpana queer-artistina (Davis 2018) ja hän on saanut useita tunnustuksia työstään tasa-arvon edistämiseksi, esimerkiksi GLAAD'in mediapalkinnon vuonna 2017, nuorimpana voittaja koskaan (GLAAD 2017).

Valitsin analysoitavat musiikkivideot Troye Sivanin uudelta Bloom-albumilta (2018), sillä ne ovat ajankohtaisia ja käsittelevät seksuaalisuutta erilaisista näkökulmista. *My My My* käsittelee intohimoa ja erotiikkaa, *Bloom* kertoo neitsyyden menettämisestä ja *Lucky Strike* on viaton tarina ihastumisesta. Yhteensä niitä on katsottu lähes 70 miljoonaa kertaa (2.4.2019).

5.1 Musiikkivideo My My My

My My My on Sivanin *Bloom*-albumin ensimmäinen single, jonka musiikkivideolla tehtiin melkoinen imagonmuutos. Aiemmin poikamaisena ja puhtoisena kuvattu Sivan näytettiin nyt aikuisempana, itsevarmempana ja seksikkäämpänä soloartistina, joka toteuttaa yleensä seksuaalisuuttaan. Esikoisalbumin *Blue Neighbourhood* (2015) nuoruuden viattomuus kuului sanoituksina kuten *"I wanna hold hands with you / But that's all I wanna do right now"*, mutta sen sijaan *My My My* on ottanut rohkeamman linjan: *"I got my tongue between your teeth"*.

Musiikkivideossa ei ole selkeää juonta, vaan se on yhdistelmä nopeita leikkauksia kahdesta erilaisesta tyylilajista. Lopputulos on nopeatempoinen, mystinen ja seksikäs video, joka sijoittuu hylättyyn teollisuushalliin ja sen ympäristöön. Ensimmäinen tyylilaji on mustavalkoinen ja taiteellinen kuvaus Sivanista laulamassa teollisuushallin ympäristössä. Sivan houkuttelee katsojan yhä syvemmälle teollisuushallin huoneisiin, joista paljastuu homomiesten salainen tapaaminen. Toista tyylilajia käytetään, kun tirkistellään Sivanin ja miesten toimintaa. Tämä tyylilaji yhdistää hikisyyttä ja seksikkyyttä, yhdistelmä, jota käytetään usein musiikkivideoissa. *My My My* on täynnä monenlaisia homoeroottisia merkkejä, joilla musiikkivideo muuttaa vallitsevia stereotypioita.

5.1.1 Uudelleen merkityksellistäminen

Jo se, että musiikkivideolla puolialastomat miehet tanssivat ja ovat katsottavina, on heteronormatiivisuutta purkavaa, sillä valtaosa musiikkivideoista asettaa naisen seksuaalisen objektin asemaan (Aubrey & Frisby 2011). Kuitenkin *My My My* menee stereotyyppi-

pien purkamisessa paljon syvemmälle, sillä se on täynnä homojen alakulttuurin ja homoerotiikan merkkejä ja vihjeitä. Ne rakentavat moninaisen kuvan homomiesten seksuaalisuudesta. Näitä merkkejä voi tarkastella uudelleen merkityksellistämisen taktiikan kautta.

Kuten Rossi ja Dyer kuvailivat uudelleen merkityksellistämistä, siinä katsojalla on mahdollisuus hyödyntää koodeja, joita muut eivät tunnista. Videon homoerotiikka ja merkitykset ovat kätkeyty paikkoihin, henkilöihin, puvustukseen ja elokuvallisiin keinoihin, jotka aukeavat parhaiten homoyleisölle. My My Myn katsoja, joka ei tunne näitä merkkejä sen enempää, saattaa ihmetellä, miksi videota pidetään niin kuumana ja villitsevänä. Tämä katsoja näkee Sivanin hämärissä huoneissa vähäpukkeisten miesmallien kanssa, mutta koodit ja merkit tunteva katsoja näkee paljon enemmän. Esimerkiksi yksi videon miesmalleista on nimeltään Brody Blomqvist, taiteilijanimeltään Justin Brody ja tunnettu homopornotähti (Besanvalle 2018).

Lisäksi My My My:n puvustuksessa on suoria viittauksia homoerotiikan suurnimen Tom of Finlandin taiteeseen. Sivanilla on päällään nahkaliivi, ja Brody Blomqvistillä jo klassikoksi noussut valkoinen lyhyt topin riekale, joka paljastaa treenatut rintalihakset. Tom of Finlandilla oli suuri merkitys modernin homoerotiikan ja fetissikulttuurin estetiikan merkien määrittelyssä (Sasson 2017) ja siitä ottivat vaikutteita muun muassa yhtyeet Queen ja Village People (Needham 2017).

Tom of Finlandin kuvat olivat 1900-luvun puolivälissä vapauttavia, sillä ylimaskuliiniset homomiehet nahka-asuissa, denimissä ja uniformuissa uudistivat sen ajan mielikuvia ”neitimäisistä” homoista (Needham, 2017). Sivan kuitenkin modernisoi tätä viittausta yhä pidemmälle ja näyttää, että myös androgyyni ja feminiininen mies voi olla seksikäs ja itsevarma. Yleisö, joka tunnistaa nämä homoerotiikan elementit, näkee siis uudenlaisen representaation ja mallin, joka edustaa erilaista kehoa ja elekieltä kuin homoerotiikassa aiemmin esineellistetyt lihaskimput. My My My siis uudelleen merkityksellistää feminiinisen ja heikon homon heteronormatiivista stereotypiaa. Musiikkivideo luo modernin kuvan homomiehestä, joka hallitsee omaa seksuaalisuuttaan ja nauttii siitä.

5.1.2 Kielteisten kuvien korvaaminen myönteisillä

Homoyleisölle tehty seksikäs video ei ole missään nimessä itsestäänselvyys, vaan pelkkä videon olemassa oleminen on vastaisku heteronormatiiviselle kuvastolle. Homoseksuaalin representaatioita musiikkivideoissa on sensuroitu huomattavasti muuta

mediaa enemmän, muun muassa mainostajien huolella ”suojella” nuorta katsojakuntaa (Vernallis 2004, 81). Sensuurista kirjoittanut Vernallis vertasi seksuaalivähemmistöjen näkymättömyyttä musiikkivideoissa Hollywoodin historialliseen elokuvakoodistoon ”Hays Production code”. Sen avulla elokuvateollisuus sensuroi seksuaalivähemmistöt kokonaan pois teoksista aina 1960-luvulle asti. (Grossberg, Wartella, Whitney & Wise 2006, 236.)

Vertaus on osuva, sillä koodin jälkiseurausten on spekuloitu näkyvän vielä vuosikymmenten jälkeenkin tämän päivän homorepresentaatioissa. Eesille on nostettu esimerkiksi termi ”Bury Your Gays”. Hulan (2017) kirjoittaa elokuvien ja television valtavasta ilmiöstä, jossa merkittävä osa queer-hahmoista tapetaan traagisella tavalla.

Kuten Berlant ja Warner argumentoivat, pelkkä seksuaalivähemmistöjen näyttäminen ei riitä muuttamaan heteronormatiivisuutta, vaan sillä on suuri merkitys, miten esimerkiksi queer-intiimiys näytetään (Berlant ja Warner 1998, 547-566). Troye Sivanin musiikkivideolla miehet eivät suutele tai edes koskettele toisiaan, mutta kohtaukset ovat seksuaalisesti hyvin latautuneita. Kokonaisuudessaan My My My juhlii homoseksuaalisuutta ja sen eroottisuutta, ja näin lisää homoseksuaalien positiivista representaatiota. Samalla video purkaa homointiimyteen ja erotiikkaan liittyviä tabuja.

Kuvio 1. Kuvakaappaus Troye Sivanin musiikkivideolta My My My.

5.1.3 Representaation kääntäminen

Musiikkivideo onnistuu haastamaan heteronormatiivisuutta myös representaatiolla, joka iskee vallitseviin normeihin niiden sisältä käsin. Se ottaa kantaa aikakauteen, jolloin homous oli laissa kiellettyä, sillä My My My on kuvaus salaisesta homomiesten tapaamisesta. Tulkintaa tukee muun muassa mustavalkoisuus, joka viittaa menneeseen aikaan ja Tom of Finlandin käyttö puvustuksessa, joka viittaa homoerotiikan elementteihin 1950-luvulta lähtien. Lisäksi musiikkivideon elokuvalliset keinot luovat mielikuvia kielletystä kohtaamisesta.

Valaistus on yksi merkittävimmistä elokuvallisista keinoista, jotka luovat mielikuvaa tirkistelystä ja salakatselusta. Voimakkaat valot ja varjot pelaavat tärkeää roolia läpi videon, joilla paljastetaan enemmän hämäristä kohtauksista. Strobovalot näyttävät vilahduksia lihaksikkaista miehistä suihkutiloissa, ja joistain kohtauksista nähdään valotuksen takia vain pieniä palasia. Salakatselun mielikuvaa luodaan esimerkiksi yökameraa jäljittelevällä vihreällä spottivalolla, joka valaisee pimeässä huoneessa tanssivat miehet. Valotuksella esitetään Sivan kahdessa erilaisessa roolissa. Mies on sekä yhtenä katsottavista tanssivista miehistä että tirkistelijänä, joka tarkkailee miehiä pimeästä piilopaikasta vain pieni valonsäde kasvoillaan.

Sivan tapaa miehiä hylätyn rakennuksen hämyisissä vessoissa ja suihkutiloissa, mikä viittaa historialliseen aikaan, kun homoseksuaalisuus oli laissa kiellettyä. Sivanin kotimaassa Australiassa homoseksin harrastamisesta saattoi saada kuolemantuomion vielä 1949 (Carbery 2014), ja Suomessa homoseksuaalisuuden rikosnimike poistui laista vuonna 1971 (Juvonen 2002, 287). Ympäri maailman homomiehet tapasivat salaa videon kaltaisissa paikoissa. Esimerkiksi Tuula Juvosen väitöskirjasta käy ilmi, että Suomessa jo 1930-luvulla Tampereen poliisi teki pidätyksiä homoseksuaalien suosimiin vessoihin ja puistoihin (Juvonen 2002, 261-267).

Kuitenkin musiikkivideon representaatio salaisista miestenvälisistä tapaamisista kääntyy itseään vastaan, sillä ne on tehty katsottaviksi. Musiikkivideo käyttää historiallista ja traagista ajankuvaa omiin tarkoituksiinsa, joista anteeksipyytely ja peittely ovat kaukana. My My My -musiikkivideon on nähnyt 45 miljoonaa ihmistä ja se antaa uudenlaisen homoidolin queer-katsojille, jonka viesti eroaa massasta (katselukerrat laskettu 3.5.2019).

5.2 Musiikkivideo Bloom

Vuonna 2018 julkaistu *Bloom* on Sivanin albumin nimikkosinkku ja se riemastutti fanit pian julkaisun jälkeen. Kappale kertoo neitsyyden menettämisestä, ja Sivan vahvisti merkityksen Twitterissä (3.5.18) pian singlen julkaisun jälkeen twiitillään ”#BopsBoutBottoming” (Tourelle, 2018). Twiitin voi kääntää laveasti ”Biisit, jotka kertovat homoseksistä”, sillä englannin kielen sanalla *bottom* tarkoitetaan peniksen vastaanottavaa osapuolta anaalyhdynässä (miestenkesken.fi).

Homomiesten neitsyys on vaiettu aihe musiikkivideoissa, mutta myös muussa mediassa ja jopa koulujen seksuaalikasvatuksessa. Vuonna 2015 tehty tutkimus Yhdysvalloissa selvitti, että vain 12 % nuorista oli saanut seksuaalikasvatusta, joka käsitteli seksiä samaa sukupuolta olevien välillä (Jones & Cox 2015, 13). Onkin kiinnostavaa, miten vähemmistöjen puolestapuhuja ja itsekin homoseksin tabujen ympärillä kasvanut Sivan on päättänyt käsitellä aihetta yhdessä ohjaaja Bardia Zeinalin kanssa.

Musiikkivideossa ei ole selkeää juonta, vaan se on leikkaus monenlaisista kohtauksista, joissa Sivan laulaa kappaletta erilaisina hahmoina. Sivan esiintyy muun muassa valokuvasstudioissa, peilisalissa ja kukkien keskellä aina uudenaikaisessa näyttävässä stailauksessa. Videossa Sivan käy läpi kasvutarinan herkästä artistista kukkien keskellä aina kinkyn hahmoon, joka kävelee pitkin yöllisiä katuja ylpeänä itsestään. Näin Bloom onnistuu esittämään Sivanin ja hänen seksuaalisuutensa monenlaisten vertauskuvien ja elementtien avulla.

5.2.1 Uudelleen merkityksellistäminen

Musiikkivideolla Sivan hyödyntää universaaleja merkkejä, jotka liittyvät neitsyyteen, viatomuuteen ja naiseuteen. Kappaleen nimi *Bloom* tarkoittaa Oxford Dictionaryn mukaan kukan kukkimista, sekä nuoruutta tai kauneutta, joka on puhjennut kukkaan tai joka hehkuu. Musiikkivideo alkaa värikkäillä lähikuvilla kukista ja kukka-asetelmista, ja teema jatkuu läpi videon. Kukilla on pitkä historia ympäri maailmaa kuvata naisen seksuaalisuutta ja hedelmällisyyttä. Muinaisessa Egyptin mytologiassa lootus-kukka symboloi kohtua ja Intiassa samainen kukka viittasi naisen seksuaalisuuden eri asteisiin riippuen kukan kukinnan vaiheesta. Antiikin Kreikassa ja Roomassa kukat edustivat rakkautta, intohimoa ja vaginan osia, kun taas kristinusko synnytti lukuisia kasvillisia symboleita Neitsyt Marialle, niistä tunnetuimpana suljettu puutarha. (Frownfelter 2010, 21-30.)

Kuvio 2. Kuvakaappaus Troye Sivanin musiikkivideolta Bloom.

Ensimmäisessä säkeistössä Sivan kutsuu laulun puhuteltavan retkelle puutarhaansa, jossa hänellä on paljon näytettävää.

”Take a trip into my garden, I’ve got so much to show ya”

Lisäksi Sivan laulaa jostain, jota hän on säästänyt erityisesti puhuteltavaansa varten. Neitsyyttä representoidaan videolla satumaisessa lavastuksella, jossa Sivan tanssii ja laulaa kukkien keskellä sininen maalattu taivas taustanaan. Kukkien kielikuvat viittaavat suoraan neitsyyden menettämiseen englannin kielen termiin *de-flower*, joka yleistyi 1900-luvun alussa ja laajensi kukkien terminologiaa viittaamaan seksiin. Esimerkiksi Kiinassa seksityöläisten sanottiin työskentelevän ”kukkamarkkinoilla” ja Japanissa Geishat löysi alueelta nimeltä ”kukkakaupunki”. (Frownfelter 2010, 21-30.)

Kukkien avautuvat terälehdet ovat yleinen symboli vaginalle, mutta Bloomissa kukan metafora on liitetty anaaliseksiin ja symboloimaan avautuvaa ulkoista sulkijalihasta. Ei ole ihme, että Bloomin kirjoittajat ovat lainanneet kielikuvia miesten neitsyydelle naisten seksuaalisuuden symboliikasta, sillä miesten neitsyydelle ei ole juurikaan symboleita. Miesten seksuaalisuutta ei ole pelätty ja valvottu historiassa lainkaan samassa mittakaavassa

kuin naisten, eikä kierreilmauksille ja miesten neitsyyden representaatioille ole ollut samalla lailla tarvetta (Baumeister & Twenge, 2002, 166-167).

Sivan laulaa kappaletta ottavan ”*bottomin*” näkökulmasta. Asennossa oleva mies on huomattavasti *top*-asennon miestä haavoittuvaisemmassa tilassa ja riskissä esimerkiksi satuttaa itseään. Kappaleessa kuuluukin epävarmuus ja toiveet, joita neitsyyden menettäjällä on mielessään. Sanoituksissa Sivan haluaa tietää juuri ennen kuin seksi tapahtuu, hän pyytää kumppania lupaamaan pitämään kädestä kiinni, jos häntä alkaa pelottaa ja varoittaa, että saattaa pyytää ottamaan varovaisesti. Lisäksi puutarhakohtauksessa Sivanin herkkyyttä ja puhtaisuutta on korostettu maskeerauksella, sillä miehen kasvot hohtavat helmiäistä vaaleanpunaista poskipunaa. Meikin nimi on ”Momoko Blush” ja se on japanilainen trendi, jonka käyttäjä haluaa näyttää nuoremmalta ja ihmiseltä, joka tarvitsee huolenpitoa (Tan 2018).

Tällainen haavoittuvainen, mutta keskustelevala kuvaus neitsyestä homomiehestä poikkeaa paljon massasta ja uudelleen merkityksellistää homoseksiiä mediassa. Esimerkiksi yksi suosituimmista homoelokuvista *Brokeback Mountain* (2005) representoi homoseksin aggressiivisena yllätysiskuna, josta on keskustelu kaukana. Bloomissa seksi ja neitsyyden menettäminen on kuitenkin kahden ihminen yhteinen asia, jossa käydään vuorovaikutusta ja edetään yhteisissä rajoissa. Video on valistava muistutus nuorille miehille ja painottaa toimimaan vasta sitten kun on siihen itse valmis. Viesti ei ole queer-nuorille itsestäänselvyys, sillä heidän seksielämänsä ei representoida mediassa, kirjallisuudessa tai seksuaalikasvatuksessa.

5.2.2 Kielteisten kuvien korvaaminen myönteisillä

Bloom musiikkivideo on päin kasvoja queer eikä performoi sukupuoliä perinteisellä kaksijakoisella tavalla. Video on yhdistelmä huippumuotia, Madonaa ja suuria queer-taiteilijoita, jotka yhdessä muodostavat moninaisen kuvan Sivanin seksuaalisuudesta ja sukupuolesta. Esitykset korvaavat yksiulotteista representaatiota homoseksuaalisuudesta.

Videon on ohjannut Vogueen muotikuvaajanakin toiminut Bardia Zeinali, ja stailauksessa ei ole säästetty. Sivanilla on yllään New Yorkin muotiviikoilla (2019) ja Valentinon kevät-näytöksessä (2018) nähtyjä Carolina Herreran ja Philip Treacyn unisex-luomuksia. Kummallisuudet kuten turkoosi höyhenpäähine ja massiivinen keltainen sifonkitakki ovat asuja, joita ei ole kulttuurissamme lukittu vain miehen tai naisen vaatteiksi. Mielleyhtymät

ovat kuitenkin feminiiniset, sillä samaan aikaan Sivanilla on punaista huulipunaa ja flirttailevia elegantteja liikkeitä kohti kameraa.

Sivan esittää monenlaisia hahmoja Bloomissa, jotka kaikki laajentavat erilaisuudellaan homoseksuaalisuuden totuttuja toistoja. Artisti on feminiininen ja flirttaileva, kuten muotikohtauksissa, hän on herkkä ja puhtoinen, kuten puutarhakohtauksessa ja hän on myös kinky ja pervo. Musiikkivideon viimeisessä kohtauksessa Sivanilla on kukikas sadomasokistiteemainen asu, joka lainaa Leigh Boweryn estetiikkaa ja paljastaa vain silmät sekä punaiset huulet. Jopa Madonna on yksi videon hahmoista, sillä Sivanin v-aukkoinen jakkupuku ja 20-luvun lainekampausta ovat suora viittaus Madonnan Vogue-musiikkivideoon (1990).

Bloom lainaa monia naisellisia symboleita, ehostuksia ja jopa idoleita ja käyttää niitä omiin tarkoituksiinsa. Feminiininen ja queer Sivan houkuttelee katsojan syvälle suljettuun puutarhaansa ja on hyvin päättäväinen aikeissaan. Samaan aikaan lähikuvat pullistuvista hauiksista ja treenatuista vartaloista asettavat miesvartalon siihen esineellistettyyn asemaan, jossa naisvartalo on yleensä mediakuvastoissa. Maskuliininen keho on videolla vain silmänilona ja kasvottomana lavasteena, jonka tarkoitus on tehdä videosta seksikkäämpi. Sukupuolinormeja purkava Sivan sen sijaan on toimija, katsoja ja kokija, joka hyväksikäyttää naisellisia piirteitään voimavarana. Artisti näyttää, että queeriys tarkoittaa olemista sinut seksuaalisuutensa kanssa ja pukeutumalla ja liikkumalla kuinka itse haluaa.

5.2.3 Representaation kääntäminen

Homoseksin representaatiolla olisi mahdollisuus kääntyä itseään vastaan käyttämällä hyväksi komiikkaa ja ristiriitaisuuksia. Kuten tutkija Rossi (2010) huomauttaa, taktiikassa otetaan käyttöön haitallisen historian omaavia esityksiä ja ne toistetaan uudessa valossa. Esimerkiksi Antti Tuiskun *Hanuri* (2017) on sekin kappale, joka leikittelee anaaliseksi metaforilla kuten ”saisinko soittaa sun saunapuhdasta hanurii”. Tuisku onnistui kääntämään tabun aiheen koko kansan huulille kesähittinä. Kappaletta soitettiin vuonna 2017 radiossa jatkuvasti, ja suomalaiset lauloivat mukana. Hyödyntämällä tuttua metaforaa, jonka Kikka lanseerasi kappaleellaan ”Tartu Tiukasti Hanuriin” (1993), Tuisku ikään kuin huijasi bilekansan rallattelemaan arasta aiheesta ja kääntämään representaation tabunomaisuuden itseään vastaan. Troye Sivanin *Bloom* ei kuitenkaan ole onnistunut nousemaan samanlaiseksi koko kansan kesähitiksi Yhdysvalloissa tai Australiassa, eikä anaaliseksi kuvaus näin pura representaatiota sen sisältä käsin.

5.3 Musiikkivideo Lucky Strike

Lucky Striken on ohjannut Emma Westenberg, joka on tunnettu mm. ”queer-mestarite-
okseksi” kutsutusta musiikkivideosta Janelle Monáen kappaleeseen Pynk (Valentine
2018). Puvustuksesta vastaa unisexinä denim-merkinä tunnettu Hardeman, joka desig-
nillaan tukee queer-ihmisiä ja moninaisuutta (Wetmore 2019).

Lucky Strike on kolmesta musiikkivideosta ainoa kerronnallinen video, jossa on etenevä
elokuvallinen juoni. Videon alussa Sivan istuu yksin rannalla ja tuijottaa ihastuneena
Brandon Goodin näyttelemää baarimikkoa. Sivanin kuvitelmissa suhde etenee baarit-
kiltä kesäromanssiksi, jossa Sivan ja Good viettävät romanttisen illan rannalla. Kuvitel-
mat paisuvat niin suuriksi, että videon lopussa kaikki muutkin rannalla olijoista laulavat
yhdessä Sivanin ja Goodin rakkaudelle.

5.3.1 Uudelleen merkityksellistäminen

Musiikkivideo ei esitä romanssin osapuolia stereotyyppisten sukupuoliroolien kautta, ku-
ten mediassa on totuttu näkemään (Seif 2017), vaan Sivanin ja Goodin hahmot ovat
sekoitus perinteistä maskuliinisuutta ja feminiinisyyttä. Vaikka ulkoisesti Sivan on Goodia
sirompi ja piirteiltään feminiinisempi, hänen seksuaalisuuttaan ei esitetä passiivisena ja
esineellistämisen kautta. Päinvastoin Sivan on se, joka aluksi katselee Goodin ulkonä-
köä, samalla kun kamera zoomaa Goodin huuliin, lihaksiin ja silmiin. Myöhemmin Sivan
osoittaa kiinnostuksensa miestä kohtaan lähestymällä tätä baarin tiskillä.

Tällä kuvauksella Lucky Strike uudelleen merkityksellistää elokuvien klassikkokohtauk-
sen, jolla yleensä kuvataan nuoren heterorakkauden puhkeamista. Dyerin (2002, 99)
mukaan kohtauksessa tiivistyvät sukupuolten valtasuhteet rutiininomaisesti ja huoma-
mattomasti. Tutussa kohtauksessa poika ihastuu tyttöön nähdessään hänet esimerkiksi
koulun käytävällä. Lähikuvassa oleva poika katsoo kameran ohi tyttöä, mutta tyttö ei
katso häntä takaisin, vaan hänen katseensa on muualla, esimerkiksi painettuna maahan.
Nainen on ollut passiivisessa katsottavan roolissa vuosisatojen ajan, ja sitä toistetaan
jatkuvasti valokuvissa, mediassa ja elokuvissa. Kohtauksen valtasuhde on niin rutiinin-
omainen normi, ettei elokuvakatsoja kiinnitä siihen enää edes huomiota.

Perinteisiä sukupuolirooleja feminiinisen ja maskuliinisen miehen parisuhteesta on pu-
rettu myös muin keinoin. Vaikka Good on ulkoisesti maskuliininen, hänestä lauletaan
”Kalifornian jalokivenä” ja ”poikana, joka on kuin kuningatar”. Nämä naiseuteen liitetyt

termit luovat syvää queer-tematiikkaa ja performoivat miessukupuolta yhdistelmänä maskuliinisia ja feminiinisiä puolia.

Musiikkivideo kertoo ennen kaikkea suloisesta ihastumisesta, jossa miesten välinen intiimiys ja herkkyys ovat vahvasti läsnä. Sivanin haavekuvissa kaksikko toistaa tuttuja elokuvallisia romanttisia asetelmia, jossa he esimerkiksi jahtaavat toisiaan leikkisästi rannalla ja tanssivat tunnelmallisesti auringonlaskussa. Vanhanajan filteri ja heiluva lähikuvaus tuovat mieleen Lana Del Rayn *Summertime Sadness* (2013) videon, jossa siinäkin nostalgisoidaan kesärakkautta. Kahden ihmisen romanttinen kuvaus on samantapaista kuin missä tahansa muussa musiikkivideossa, ja se juuri tekee Lucky Strikesta heteronormatiivisuutta muuttavan. Kahden homomiehen intohimo on yleensä representoitu joko alleviivatun aseksuaalisti ilman minkäänlaista läheisyyttä kuten *Modernissa Perheessä* tai todella yliseksuaalisella tavalla ikään kuin homomies ei muuta kuin seksiä ajattelisikaan (Seif 2017, 43).

Kuvio 3. Kuvakaappaus Troye Sivanin musiikkivideolta Lucky Strike.

Video näyttää myös ihastukseen liittyvän universaalin epävarmuuden, jota kokevat niin homot kuin heterotkin. Sivan on silminnähden hermostunut tehdessään aloitetta Goodia kohtaan. Hän puree huultaan ja koskettelee käsiään epävarmasti. Lisäksi video representoi pelkoa tulla torjutuksi ja hylätyksi, mitkä molemmat liittyvät vahvasti ihastumiseen. Lucky Strikessa riskit on symboloitu pamppailevaan sydämeen, joka näkyy ruudussa

ensimmäisen kerran, kun Sivan näkee Goodin rantabaarissa ja aloittaa kuvitteellisen romanssinsa. Sydän toistuu kuvauksessa, kun miehet juttelevat ensikerran toisilleen, ja Sivan tilaa Goodilta drinkin. Baarimikko kuitenkin ottaa käteensä kehosta irrallaan olevan sydämen ja puristaa siitä mehua lasiin, samalla kun Sivanin rinnasta valuu verta. Tällä representaatiolla musiikkivideo onnistuu kuvaamaan suhteen kaikille samaistuttavalla tavalla, ja asettaa miesten välisen ihastuksen ja sen paineet samaan muottiin kuin heterosuhteidenkin epävarmuudet.

5.3.2 Kielteisten kuvien korvaaminen myönteisillä

Video loppuu kohtaukseen, jossa Sivan yhdistää rannalla olevat ihmiset laulamaan ja tanssimaan yhdessä. ”*Tell me all the ways to love you*” laulavat queerit ja heterot, naiset, miehet ja ihmiset monista etnisistä taustoista. Kohtaus alleviivaa yhdenvertaisuutta ja tuo mieleen suuren PRIDE-juhlan, jossa kaikki hyväksyvät toisensa sellaisina kuin he ovat. Samalla kohtaus myös korvaa myönteisesti homorepresentaatioihin liitetyn vihamielisyyden ja konservatiivisen heterokatseen stereotypiat.

Heterokatse tarkoittaa mediasta tuttua ilmiötä, jossa queer-hahmolle käsikirjoitetaan konservatiivinen vastapari, jolla on vaikeuksia hyväksyä homohahmon seksielämää, parisuhdetta, avioliittoa tai vanhemmuutta. Vaikka fiktio olisi muuten suvaitsevainen seksuaalivähemmistöjä kohtaan, tämä perinteisiä arvoja kannattava hahmo on muistutus pakkoheteroseksuaalisuuden ajasta, jossa homous ei ollut hyväksyttävää. Tällä hahmolla representaatio muistuttaa alitajuntaisesti myös katsojaa, että homoseksuaalisuudessa on jotain kyseenalaistettavaa ja näin ylläpitää haitallisia mielikuvia. (Seif 2017, 41-42.)

Mediakuvastossa on harvinaista, että suuri joukko ihmisiä olisi automaattisesti homoparin puolella. Kuten Dhaenensin (2012) ja Seifin (2017) tutkimuksista nousi esiin, homohahmo asetetaan toistuvasti uhrin asemaan. Median representoinneissa homoseksuaalin elämää määrittää seksuaali-identiteetti, sen kanssa selviytyminen ja väkivallan sekä sairauksien pelko. (Dhaenens 2012, 9- 11 & Seif 2017, 11-12.) Ulkopuolinen homofobia näkyy niin musiikkivideoissa, kuten Macklemoren *Same Love* narratiivissa ja lukuisissa elokuvissa ja sarjoissa kuten *Brokeback Mountain* (2005), *Philadelphia* (1993) ja *Glee*. Stereotypia viestii, että homoseksuaalisuus on ihmisen määrittävä ominaisuus, joka on aina vaikeaa ja usein myös vaarallista.

Näiden kahden stereotypian puuttuminen ja niiden korvaaminen yhdenvertaisuutta ylläpitävällä ihmisjoukolla on moderni tuulahdus. Sivan ei joudu voittamaan ulkomaailmaa tai

todistelemaan rakkauttaan, hän ei kohtaa väkivaltaa tai sortoa, vaan on oma queer-itsensä ja tulee siten hyväksytyksi. Yhdenvertaisuuden onkin vaikeaa toteuttaa, jos seksuaalinen suuntautuminen liittyy aina politiikkaan tai sortoon eikä sitä esitetä tavanomaisella tavalla.

Itse asiassa missään kolmesta analysoimissani musiikkivideossa Sivanian tai hänen seksuaalisuuttaan ei laitettu uhrin muottiin tai peilattu heterouteen. Aivan kuin seksuaalisuuskään, se oli Sivanin oma asia, jota hänellä on kaikki vapaus toteuttaa omalla tavallaan.

6 Loppupäätelmät

Halusin opinnäytetyölläni tutkia aihetta, joka koskettaa seksuaalivähemmistöjen representaatiota mediassa. Päädyin musiikkivideoihin niiden tavoittavuuden takia. HLBTIQ-nuorista 92 % on musiikin faneja ja 53 % sanoi, ettei voisi elää ilman musiikkia (GLAAD LGBTQ in the Music Business 2017, 16.) Kaikista nuorista 16-24-vuotiaista peräti 93 % käyttää YouTubea musiikin kuluttamiseen (Ipsos & IFPI 2016) ja artisteista syntyy nuorille idoleita ja esikuvia, jotka auttavat kohtaamaan vaikeitakin tunteita. Musiikki ja musiikkivideot ovat helppo väylä käsitellä ihastumista, ihmissuhteita ja seksiä, sillä ne ovat musiikkivideoissa alleviivattuina teemoina (Frazier 2013). Halusin tutkia nuorta homoartistia, jolla on jo merkittävä fanikunta ja jonka musiikkivideot tavoittavat suuren määrän yleisöä. Valitsin 23-vuotiaan Troye Sivanin, sillä hän aloitti tubettajana ja on sittemmin tehnyt mittavan kansainvälisesti tunnetun uran. Hänen uudella Bloom-albumillaan oli ulkona jo monta musiikkivideota, jotka kaikki käsitelivät nuorta koskettavia teemoja, kuten ihastumista, intohimoa ja neitsyyden menettämistä, joten päätös oli tehty.

Opinnäytetyöni teoriaosiossa viimeistään ymmärsin, kuinka suuri merkitys representaatioilla on seksuaalivähemmistöjen oikeuksien ja hyvinvoinnin kannalta. Yhteiskunnassamme vallitsee edelleen syvä heteronormatiivisuus, jonka luonnollisessa ja tavoiteltavassa asemassa on naisen ja miehen parisuhde, avioliitto, lapsi ja ura. Heteronormatiivisuus on tiukasti sidoksissa kulttuuriimme, ja sitä vahvistetaan huomaamatta sekä tarkoituksella esimerkiksi kouluissa ja työpaikoilla. Heteronormatiivisuuden seurauksena HLBTIQ-ihmiset tuntevat ahdistusta, ulkopuolisuuden tunnetta ja syrjintää (Lehtonen & Mustola 2004, 240). Myös mediarepresentaatioilla kuten elokuvilla, tv-sarjoilla ja musiikkivideoilla on merkittävä vaikutus heteronormatiivisuuteen ja niillä voidaan purkaa tai tukea ilmiötä. Mediarepresentaatiolla voi muuttaa heteronormatiivisuutta esittämällä seksuaalisuuden ja sukupuolen moninaisuutta sekä käsikirjoittamalla erilaisia queer-hahmoja.

Seksuaalivähemmistöjen representaatioissa mediakentässämme on edelleen paljon parannettavaa, sillä esimerkiksi homojen representaatioita varjostavat vanhanaikaiset ja yksiulotteiset stereotypiat. Nämä stereotypit voi tiivistää kertomukseen feminiinisestä homopojasta, jonka elämää varjostaa väkivallan pelko sekä seksuaalisen suuntautumisen kanssa taistelu. Jos homohahmo jotenkin saa itselleen parisuhteen, pariskunta kuvataan perinteisten heteronormatiivisten sukupuoliroolien kautta. Tämä tarkoittaa, että toinen miehistä on maskuliininen ja toinen feminiininen hahmo. Lisäksi homojen intiimiys jätetään mediakuvastoista pääosin pois eikä televisiossa näkyvä homohahmo suutele tai ihastu. Jos homointiimiyyttä representoidaan, se kuvataan yliseksuaalisena irtosuhteilijana, joka saa myöhemmin palkkansa esimerkiksi HIV:n tai muun rangaistuksen muodossa. Näitä stereotyppejä ovat toistaneet tv-sarjat kuten *Glee* ja *Moderni Perhe* sekä elokuvat kuten *Brokeback Mountain* (2005) ja *Bohemian Rhapsody* (2018).

Tietenkään kaikki homorepresentaatiot eivät ole näin ongelmallisia. Aiheesta ovat saaneet ylistystä esimerkiksi Netflixin sarja *Sex Education* (2019) ja norjalainen nuortensarjassa *SKAM*. SKAMissa Isakin ja Evenin rakkaustarinan keskiössä ei ole homoseksuaalisuus ja sen voittaminen, vaan Isak saa alusta asti tukea ja iskuvinkkejä heteroista lukiopojista koostuvasta kaveriporukastaan. Hahmojen homous ei ole sarjassa ongelma, vaan poikien yhdessäolon tiellä ovat muut seikat, kuten se, että toinen pojista on jo parisuhteessa. SKAMin ohjaaja ja käsikirjoittaja Julia Andem on myöhemmin kertonut, että sarjan realistisuuteen vaikutti suuri määrä tutkimushaastatteluja, joita tuotanto teki norjalaisiin lukioihin ennen sarjan käsikirjoittamista (Frilander 2017).

Tämä vaikutti myös siihen, miksi halusin tutkia nimenomaan Troye Sivanin musiikkivideoita. Lajityyppinä musiikkivideoilla on synkkä historia sensuroida homojen intiimiyyttä ja vielä 15 vuotta sitten mainostajat olivat pyyhkineet homot musiikkivideoista pois lähes kokonaan (Vernallis 2004, 81). Nykypäivänä ei enää pelätä homosisältöjen haitallista vaikutusta nuoriin, ja YouTuben avulla musiikkivideoita on enemmän kuin koskaan. Silti homojen kuvaaminen musiikkivideoissa on heteronormatiivista, ja ne toistavat elokuvista ja televisiosta tuttuja stereotypioita. Toisinaan homoteemojen käsittely on silkkaa markkinointia tai artistin imagon nostatusta, sillä on trendikästä tukea liberaaleja ja suvaitsevia arvoja.

Valitsemalla avoimesti homon Troye Sivanin musiikkivideot tiesin, että seksuaalivähemmistöjä ei käsitellä markkinointisystä, vaan niillä ilmaistaan artistin omaa identiteettiä. Lisäksi tiesin, että videoiden teossa on aina konsultoitu ainakin yhtä nuorta queer-ihmistä

eli Sivan, eivätkä musiikkivideot välttämättä toista heteroiden setien ajatusta siitä, mil-laistakohan olisi olla homoseksuaali. Halusin tutkia artistia, jonka uskoin onnistuvan tuo-maan jotain uutta heteronormatiiviseen musiikkivideoiden kirjoon. Usein queer-tutkimus keskittyy asioihin, joita tehdään väärin, mutta halusin nostaa esille seikkoja, joilla queer-representaatiossa ollaan onnistuttu ja joista voisi ottaa mallia.

Tutkin opinnäytetyössäni Sivanin kolmea musiikkivideota *My My My*, *Bloom* ja *Lucky Strike*, sillä ne käsittelevät rakkautta ja intohimoa erilaisista näkökulmista ja ovat kaikki eri ohjaajien teoksia. Käytin metodinani Stuart Hallin stereotyyppien purkamisen kolmea taktiikkaa, joiden tarkoituksena on erotella keinoja, joilla representaatio pystyy taistelemaan vallitsevia haitallisia merkityksiä vastaan. Nämä taktikat ovat 1) uudelleen merki-tyksellistäminen, 2) negatiivisten kuvien korvaaminen myönteisillä sekä 3) representaa-tion kääntäminen toimimaan itseään vastaan. Lisäksi tutkin millaisia sukupuolen ja sek-suaalisuuden toistotekoja videoilta löytyy ja haastavatko ne performatiivisuudellaan he-teronormatiivista sukupuolten ja seksuaalisuuden kaksijakoisuutta.

Opinnäytetyössäni sain selville, että Sivanin kolme musiikkivideota haastaa vallitsevia homointiimiyden stereotyyppejä ja luovat moninaista kuvaa seksuaalisuudesta sekä su-kupuolesta. Videoista seksikkäimmässä *My My My*:ssa uudelleen merkityksellistämisen taktiikka viedään niin pitkälle, että videolla luodaan uusia merkityksiä homoerotiikan si-sällä vallitseviin mielikuviin. Stereotyyppi ylimaskuliinisista eroottisista homomiehistä uni-formuissa modernisoitiin *My My My*:ssa. Siron ruumiinrakenteen omaava Sivan villitsi Tom of Finlandin inspiroivissa vaatteissa, ja antoi uudenlaisen esikuvan seksikkästä androgyynistä homomiehestä. Lisäksi musiikkivideo, joka tirkistelee homojen kätkeytyyn tapaamiseen kääntää koko historialliseen ajanjaksoon perustuvan salailun representaa-tion nurin. Video osoittaa, että homoseksuaalisuutta ei pidä piilotella vaan Sivan tuo sen kaikkien esiin olemalla avoimesti fanitettava homo artisti.

Bloom musiikkivideo kertoo aiheesta, josta jopa koulujen seksuaalikasvatuksessa vaie-taan, nimittäin homomiesten seksistä ja tarkemmin neitsyyden menettämisestä. Kukan ja puutarhan symboli naisen neitsyydelle on uudelleen merkityksellistetty kuvaamaan myös homomiehen neitsyyttä. *Bloom* esittää neitsyyden menettämisen kahden miehen vuorovaikutuksen kautta, eikä piilottele pelkoja ja epävarmuuksia, joita ensimmäiseen seksikertaan liittyy. Tämä kuvaus eroaa suuresti homomiesten seksielämän kuvauk-sesta massamediassa, missä siitä joko vaietaan täysin, se näytetään aggressiivisena tai

sillä vihjaillaan tauteihin kuten AIDSiin. Musiikkivideossa miehisyyttä ja homoseksuaalisuutta toistetaan ja performoidaan monenlaisien eri hahmojen kautta, jotka tarjoavat queer-katsojalle uusia samaistuttavia tapoja toteuttaa itseään. Videolla Sivan on sekä herkkä että epävarma queer-mies, flirttaileva ja feminiinen queer-mies sekä pervo ja itsevarma queer-mies. Viesti on kuitenkin selvä, seksuaalisuus ja sukupuoli eivät ole kaksijakoisia, vaan niitä on monia tapoja toteuttaa.

Musiikkivideoista kolmas *Lucky Strike* kertoo Sivanin ihastumisesta baarimikkoon ja haavekuvitelma, joita artisti rakentaa yhä suuremmiksi läpi videon. Video muutti stereotypiaa, jossa miesten välinen intiimiys jätetään jatkuvasti pois. *Lucky Strike*ssä miesten ihastus representoidaan suloisena kesäromanssina, jossa kaikki on vaaleanpunaista ja kumppanista välitetään suurettomasti. Musiikkivideon lopussa muut rannalla olijat yhtyvät laulamaan kappaleen sanoja ja esittävät ulkomaailman hyväksynnän miesten suhteelle. Kohtaus purkaa heteronormatiivista paheksuntaa, joka representoidaan fiktiossa usein konservatiivisena isänä tai äitinä, joka tuomitsee poikansa suhteen, avioliiton tai vanhemmuuden. Lisäksi käyttämällä samoja romantiikan elokuvallisia keinoja kuin heterorakkaudenkin kuvaamisessa, video painottaa ihmisten samanlaisuutta. Homomiesten suhteiden ei tarvitse aina olla jotain aivan muuta ja heterorakkaudesta poikkeavaa, vaan homomies ihastuu, tuntee ja rakastaa samalla tavalla kuin kuka tahansa muukin.

Vaikka videoissa oli monia loistavia representaatioita, jotka onnistuivat purkamaan heteronormatiivista musiikkivideokenttää ja mediassa vallitsevia stereotypioita, yksi oli musiikkivideoilla läsnä. Sivanin intohimon kohde oli aina lihaksikas ja maskuliininen mies. Tämä representaatio ylläpitää asetelmaa feminiinisestä ja maskuliinisesta homoparista ja maskuliinisen miehen esineellistämisestä. Stereotyyppi on läsnä etenkin homoerotikan kuvastoissa ja asettaa epäinhimillisiä kehonkuvatavoitteita nuorille. Toisaalta Sivan, joka edustaa androgynimpää ulkonäköä oli itsekkin katsomisen ja seksuaalisen halun kohteena esimerkiksi videossa *My My My* ja näin seikka jäi vain pieneksi heteronormatiivisuuden muruseksi muuten vapauttavassa representaatioiden kirjossa.

Analyysini loppupäätelmä on, että Troye Sivanin musiikkivideot onnistuvat tarjoamaan monenlaista tuoretta queer-representaatiota mediakuvastoon ja antavat uudenlaisia miehisyyden ja homon malleja, joista nuoret voivat ottaa mallia. Seksuaalisuus on jotain, josta homomiehen kannattaa olla ylpeä, eikä ole vain yhtä tapaa toteuttaa seksuaalisuuttaan. Musiikkivideoillaan Sivan näyttää, että queeriys tarkoittaa olemista sinut seksuaalisuutensa kanssa ja pukeutumalla ja liikkumalla kuinka itse haluaa.

Toivon, että opinnäytetyöni tavoittaa ohjaajan, joka pohtii homoseksuaalisuuden modernimpaa esittämistapaa, mikä eheyttäisi katsojan seksuaalista minäkuvaa. Median ja musiikkivideoiden heteronormatiivisuutta pystyy parhaiten muuttamaan luomalla uudenlaisia, moninaisia esityksiä sukupuolesta ja seksuaalisuudesta. Troye Sivanin musiikkivideot olivat hyvä esimerkki erilaisista keinoista, joilla luodaan tasa-arvoa, turvallisuutta ja uusia mielikuvia HLBTIQ-ihmisistä.

7 Lähteet

Aubrey, Jennifer & Frisby, Cynthia 2011. Race and Genre in the Use of Sexual Objectification in Female Artists' Music Videos. Howard Journal of Communications.

Anderson, Monica & Jiang, Jingjing 2018. Teens, Social Media & Technology. Washington: Pew Research Center.

Baumeister, Roy F. & Twenge, Jean M. 2002. Cultural Suppression of Female Sexuality. Review of General Psychology 6 (2), 166-203. Luettavissa osoitteessa: <https://pdfs.semanticscholar.org/26cf/592c500860d43ceab39d21816654e53e9c6c.pdf> (Luettu 10.3.2019)

Berlant, Lauren & Warner, Michael 1998. "Sex in Public." Critical Inquiry 24 (2), 547-566. Luettavissa osoitteessa: <http://sites.middlebury.edu/sexandsociety/files/2015/01/Berlant-and-Warner-Sex-in-Public.pdf> (Luettu 10.4.2019)

Besanville, James 2018. WATCH: Troye Sivan's sexy new music video features gay porn star Justin Brody. Gay Star New. Luettavissa osoitteessa: <https://www.gaystar-news.com/article/troye-sivan-music-video-gay-porn-justin-brody/#gs.2kr2d1> (Luettu 21.3.2019.)

Butler, Judith, 2006. Hankala sukupuoli. Helsinki: Gaudeamus.

Charpentier, Sari 2004. Heteronormatiivisuus ja työelämäntulku yli 45-vuotiaiden kertomana. (Toim.): Lehtonen, Jukka & Mustonen, Kati. "Eihän heterotkaan kerro..." Seksuaalisuuden ja sukupuolen rajankäyntiä työelämässä. Helsinki: Työministeriö. (92-114)

Carbery, Graham 2014. Towards homosexual equality in Australian criminal law - a brief history. Australian Lesbian & Gay Archives, Inc. Luettavissa osoitteessa: <http://www.alga.org.au/files/towardsequality2ed.pdf> (Luettu 10.3.2019)

Cockerill, Grace 2016. Firth Video Theory. Prezi-esitys. <https://prezi.com/p0f71t7gjyi8/frith-video-theory/> (Luettu 1.3.2019.)

Dhaenens, Frederik 2015. Reading gay music videos: An inquiry into the representation of sexual diversity in contemporary popular music videos. Popular Music and Society, 39 (5), 532-546. Luettavissa osoitteessa: <http://dx.doi.org/10.1080/03007766.2015.1068530> (Luettu 2.1.2019)

Dhaenens, Frederik 2015. Teenage queerness: negotiating heteronormativity in the representation of gay teenagers in Glee. Journal of Youth Studies, 16 (3), 304-317. Luettavissa osoitteessa: <http://dx.doi.org/10.1080/13676261.2012.718435> (Luettu 4.1.2019)

Dyer, Richard 2002. Älä Katso. Seksuaalisuus Ja Rotu Viihteen Kuvastossa. Tampere: Vastapaino.

Frazier, Elijah. 2013. Girls, Girls, Girls: Analyzing Race and Sexuality Portrayal in Music Videos. Media Studies. M.A. Candidate in the Department of Communication. Master's Project. Luettavissa osoitteessa: <http://comm.stanford.edu/wp-content/uploads/2013/01/Elijah-Frazier-MA-Thesis.pdf>. (Luettu 3.3.2019)

Frilander, Aino 2017. Nuortensarja Skam käsittelee rohkeasti homoutta ja mielenterveyttä, ja siksi siitä on tullut kansainvälinen hitti – sarjan äiti Julie Andem kertoo nyt, miten siinä onnistuttiin. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000005058590.html> (Luettu 4.4.2019)

Frownfelter, Andrea 2010. Flower Symbolism as Female Sexual Metaphor. Ypsilanti, MI: Eastern Michigan University

Grossberg, Lawrence & Wartella, Ellen & Whitney, D. Charles & Wise, J. Macgregor 2006. MediaMaking: Mass Media in a Popular Culture. Thousand Oaks: Sage Publications.

GLAAD 2017. "VIDEO: Troye Sivan becomes youngest recipient of GLAAD's Stephen F. Kolzak Award". Luettavissa osoitteessa: <https://www.glaad.org/releases/highlights-watch-patricia-arquette-moonlight-troye-sivan-among-honorees-28th-annual-glaad> (Luettu 5.3.2019)

GLAAD 2018. Studio Responsibility Index, 7, 18. Luettavissa osoitteessa: <https://www.glaad.org/sri/2018> (Luettu 16.3.2019)

GLAAD 2018. Where Are We On TV Report 2017-2018, 6. Luettavissa osoitteessa: (Luettu 1.2.2019)

GLAAD 2019. Where Are We On TV Report 2018-2019, 8, 26, 28. Luettavissa osoitteessa: <https://www.glaad.org/whereweareontv18> (Luettu 4.4.2019)

GLAAD & Nielsen 2017. LGBTQ in the Music Business: Where is the Representation? 2017, 16. Luettavissa osoitteessa: <https://musicbiz.org/wp-content/uploads/2017/06/LGBTQWhereIsTheRepresentation.pdf> (Luettu 22.2.2019)

Hall, Stuart, 1997. Representation: Cultural Representations and Signifying Practices. Lontoo: Sage Publications & Open University.

Hall, Stuart, suom. ja toim. Lehtonen, Mikko & Herkman, Juha 2015. Identiteetti. Helsinki: Vastapaino.

Hulan, Haley 2017. Bury Your Gays: History, Usage, and Context. Grand Valley State University. McNair Scholars Journal: 21 (1), 17-27. Luettavissa osoitteessa: <https://scholarworks.gvsu.edu/mcnair/vol21/iss1/6> (Luettu 1.3.2019)

Ipsos & IFPI 2016. Music Consumer Insight Report 2016.

Jones, Robert P & Cox, Daniel 2015. How Race And Religion Shape Millennial Attitudes On Sexuality And Reproductive Health. Findings from the 2015 Millennials, Sexuality, and Reproductive Health Survey. Washington D.C: Public Religion Research Institute (PRRI)

Juvonen, Tuula, 2002. Varjoelämää ja julkisia salisuuksia. Sosiaalipolitiikka ja sosiaalityö. Väitökirja. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Karkulehto, Sanna & Rossi, Leena-Maija, 2018. Queer – avoimuuden ja moninaisuuden opetusta toisin. Feministisen pedagogiikan ABC. Opas ohjaajille ja opettajille. Tampere: Vastapaino.

Kumar, Naveen 2018. Bohemian Rhapsody's Queer Representation Is Downright Dangerous. Them. Luettavissa osoitteessa: <https://www.them.us/story/bohemian-rhapsody-queer-representation>. (Luettu 3.3.2019)

Lehtonen, Jukka & Mustola, Kati 2004. ”Eihän heterokaan kerro...” Seksuaalisuuden ja sukupuolen rajakäyntiä työelämässä. Helsinki: Työministeriö.

Miesten kesken: Anaaliseksi. Luettavissa osoitteessa: <https://miestenkesken.fi/fi/anaaliseksi/> (luettu 13.3.2019)

Moller, Dan 2011. Dan Moller: Redefining Music Video. http://danmoller.com.au/wp-content/uploads/2011/03/Dan_Moller_-_Redefining_Music_Video.pdf (Luettu 20.2.2019.)

Mundy, John 1999. Popular Music On Screen: From Hollywood Musical to Music Video. Manchester: Manchester University Press.

Needham, Alex. 2017. World of leather: How Tom of Finland created a legendary gay aesthetic. The Guardian. Luettavissa osoitteessa: <https://www.theguardian.com/artand-design/2017/aug/01/tom-of-finland-leather-legendary-gay-aesthetic-touko-laaksonen> (Luettu 15.3.2019)

Oxford Dictionaries 2019: Bloom. Luettavissa osoitteessa: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/bloom>. (Luettu 17.2.2019)

Rich, Adrienne 2003. Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence (1980). Journal of Women's History 5 (3), 11-48. The Johns Hopkins University Press. Luettavissa osoitteessa: <http://www.posgrado.unam.mx/musica/lecturas/Maus/viernes/Adrienne-RichCompulsoryHeterosexuality.pdf> (Luettu 10.4.2019)

Romano, Aja 2019. Bohemian Rhapsody loves Freddie Mercury's voice. It fears his queerness. Vox Media. Luettavissa osoitteessa: <https://www.vox.com/2018/11/16/18071460/bohemian-rhapsody-queerphobia-celluloid-closet-aids> (Luettu 10.4.2019)

Rossi, Leena-Maija 2010. Esityksiä, edustamista ja eroja: Representaatio on politiikka. (Toim.): Knuuttila, Tarja & Lehtinen, Aki Petteri. Representaatio: Tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi. Helsinki: Gaudeamus, Helsinki University Press, 61-274.

Rossi, Leena-Maija 2003. Heterotehdas: televisiomainonta sukupuolituotantona. Helsinki: Gaudeamus, Helsinki University Press.

Rossi, Leena-Maija 2015. Muuttuva sukupuoli: Seksuaalisuuden, luokan ja värin politiikkaa. Helsinki: Gaudeamus, Helsinki University Press.

Rubin, Gayle 1984. Thinking Sex: Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality. Luettavissa: <http://sites.middlebury.edu/sexandsociety/files/2015/01/Rubin-Thinking-Sex.pdf> (Luettu 2.3.2019)

Salmi, Ronja 2018. "Mitä vielä Ronja Salmi?: Moderni rakkaustarina". Lainausta kohdasta 19:00-20:00. Kuunneltavissa osoitteessa: <https://areena.yle.fi/1-4416778>

Sasson, Eric 2017. How the Tom of Finland biopic brought the erotica masters life to screen. Vice Media. Luettavissa osoitteessa: https://www.vice.com/en_au/article/d3ynyx/how-the-tom-of-finland-biopic-brought-the-erotica-masters-life-to-screen (Luettu 16.3.2019)

Seif, Ray. 2017. The Media Representation of Fictional Gay and Lesbian Characters on Television A Qualitative Analysis of U.S. TV-series regarding Heteronormativity. Pro gradu – tutkielma. Media and Communication Studies. Jönköping: Jönköping University. Luettavissa osoitteessa: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1111368/FULLTEXT01.pdf> (Luettu 2.1.2019)

Tan, Amelia 2018. 3 Ways You Can Recreate These J-Beauty Makeup Trends. NY-LON SINGAPORE. Luettavissa osoitteessa <https://www.nylon.com.sg/2018/09/3-ways-you-can-recreate-these-j-beauty-makeup-trends/> (luettu 13.3.2019)

Tieteen termipankki 2019a. Kirjallisuudentutkimus: representaatio. Luettavissa osoitteessa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:representaatio>. (luettu 8.4.2019)

Tieteen termipankki 2019b: Kirjallisuudentutkimus: queer-teoria. Luettavissa osoitteessa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:queer-teoria..> (Luettu 7.4.2019)

Toureille, Claire 2018. Troye Sivan's new song 'Bloom' is about gay sex. Pink News. Luettavissa osoitteessa: <https://www.pinknews.co.uk/2018/05/03/troye-sivans-new-song-bloom-is-about-gay-sex/> Luettu (13.3.2019)

Valentine, Claire 2018. Meet the Designer Behind Janelle Monae's 'Pynk' Pussy Pants. Paper. Luettavissa osoitteessa: <http://www.papermag.com/janelle-mone-pynk-video-designer-2559423297.html> (Luettu 24.3.2019)

Vernallis Carol, 2004, Experiencing Music Video: Aesthetics and Cultural Context. Columbia: Columbia University Press.

Wetmore, Brendan 2019. Troye Sivan Tugs at Our Heartstrings in Lucky Strike. Paper. Luettavissa osoitteessa: <http://www.papermag.com/troye-sivan-lucky-strike-2625652789.html> (Luettu 29.2.2019)